

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

Téma diplomové práce:

**TRESTNÁ ČINNOST SOUVISEJÍCÍ SE ZNEUŽÍVÁNÍM
NÁVYKOVÝCH LÁTEK**

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Diplomant: Hana Egersdorfová

Ročník: 5.

Pavlišovská 2289/13

193 00 Praha 9

Prohlášení o původnosti diplomové práce

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem na vědecké práci obvyklým.“

V Praze dne *28. 11. 2006* .....

Egenschdorferová
.....
podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Rudolfu Vokounovi, CSc. za odborné vedení a konzultace, které mi vždy s ochotou poskytoval v průběhu zpracovávání diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	1
1. PROBLEMATIKA NÁVYKOVÝCH LÁTEK	2
1.1. Obsah pojmu návyková látka	2
1.2. Vymezení pojmu droga	3
1.3. Sociální a zdravotní rizika spojená s užíváním drog	4
1.4. Základní vnitrostátní právní normy upravující drogovou problematiku	6
2. SOUČASNÁ DROGOVÁ SCÉNA V ČESKÉ REPUBLICE.....	7
2.1. Obecná charakteristika v oblasti drog	7
2.2. Užívání drog v populaci	7
2.3. Nelegální obchod s drogami	8
2.3.1. Obchod s cannabisem (marihuana, hašiš)	8
2.3.2. Obchod s metamfetaminem	9
2.3.3. Obchod se syntetickými drogami	11
2.3.4. Obchod s heroinem.....	11
2.3.5. Obchod s kokainem	12
2.4. Situace v oblasti trestné činnosti spojené se zneužíváním OPL.....	13
2.5. Pachatelé trestné činnosti spojené se zneužíváním OPL	14
3. TRESTNÁ ČINNOST SOUVISEJÍCÍ SE ZNEUŽÍVÁNÍM OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK	15
3.1. Drogová kriminalita.....	15
3.2. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů	17
3.3. Trestněprávní úprava drogových trestných činů	22
3.3.1. Trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 trestního zákona	24
3.3.2. Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona	30
3.3.3. Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 trestního zákona.....	37

3.3.4. Šíření toxikomanie podle § 188a trestního zákona.....	39
3.4. Alternativní řešení trestné činnosti drogově závislých osob	43
3.4.1. Ochranné léčení a přiměřená povinnost podle § 26 odst. 4 tr. zák.	43
3.4.2. Paralelní uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody a ochranného léčení	45
3.5. Primární drogová kriminalita a její vývoj v letech 2004 a 2005	46
4. REKODIFIKACE TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO	49
4.1. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 258 navrhovaného trestního zákona)	49
4.2. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§ 259 navrhovaného trestního zákona).....	50
4.3. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 260 navrhovaného trestního zákona).....	51
4.4. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 261 navrhovaného trestního zákona).....	52
4.5. Šíření toxikomanie (§ 262 navrhovaného trestního zákona).....	52
5. ZÁVĚR	54
SEZNAM PŘÍLOH	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	

ÚVOD

**„Je lepší užívání drog předcházet než léčit závislé,
je lepší předcházet a léčit než trestat,
represe však musí účinně nastoupit všude tam,
kde prevence selhává.“¹⁾**

Užívání návykových látek přináší problémy nejen v oblasti sociální, ale i právní. Je spojeno s pácháním trestné činnosti a souvisí s ním i řada rizik zdravotních. Negativně ovlivňuje celkovou kvalitu života jednotlivců a jejich okolí. Návykové látky představují široký pojem, který zahrnuje značný okruh látek, od drog alkoholových i nealkoholových, léků, látek jinak komerčního charakteru jako jsou lepidla, ředidla, určených k technickému použití, až po látky přírodní jako jsou některé houby a další. Trestní právo vychází z definice uvedené v § 89 odst. 10 trestního zákona.

Tato práce se zabývá problematikou návykových látek, především trestnou činností spojenou se zneužíváním nelegálních drog. Vzhledem ke značné šíři tématu a po dohodě s vedoucím diplomové práce je zaměřena především na tzv. „drogové trestné činy“, tj. trestné činy obsažené v ustanovení § 187 až § 188a trestního zákona.

Úvodní kapitola se věnuje obecnějšímu pohledu na problematiku návykových látek, zejména rizikům spojených se zneužíváním těchto látek a vymezení souvisejících pojmů. Ve druhé kapitole je charakterizována současná drogová scéna. Třetí kapitola podává ucelený přehled právní úpravy drogových trestných činů. V samostatné podkapitole jsou nastíněny některé formy alternativního řešení trestné činnosti drogově závislých osob. Čtvrtá kapitola rozebírá připravovanou rekodifikaci trestního práva hmotného, týkající se ustanovení tzv. drogových trestných činů (§ 187 až § 188a trestního zákona). Závěrečná kapitola charakterizuje protidrogovou politiku v České republice a její základní strategie – snižování nabídky drog (pomocí represe), snižování

---

¹⁾ Ústřední motiv prvního vládního dokumentu „Koncepce a program protidrogové politiky na období 1993-1996“, převzato z mezioborové studijní monografie „Drogy a drogové závislosti“, str. 35.

poptávky po drogách (prevence) a snižování rizik s jejich užíváním spojených (tzv. harm reduction).

1. PROBLEMATIKA NÁVYKOVÝCH LÁTEK

1.1. Obsah pojmu návyková látka

Pojem *návykové látky*, definovaný v ustanovení § 89 odst. 10 (původně § 89 odst. 13) trestního zákona, byl zaveden novelou č. 175/1990 Sb. s účinností od 1. 7. 1990. Podle tohoto ustanovení se návykovou látkou rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Jde o demonstrativní výčet těchto látek. Termín byl převzat ze *zákona České národní rady č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi*, který byl zrušen zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. § 1 odst. 3 dnes již zrušeného zákona vymezoval pojem „jiné návykové látky než alkohol“ jako omamné látky, psychotropní látky a ostatní chemické látky, jejichž užívání může vyvolat závislost osob na nich, poškozuje zdraví a vede k jiné toxikomanii než alkoholismu. Toto ustanovení na rozdíl od trestního zákona obsahovalo navíc znak možného vyvolání závislosti osob na uvedených látkách.

V populaci patří mezi nejrozšířenější drogy alkohol a tabák. Alkohol je látka se sedativně hypnotickými účinky, podobnými jako u barbiturátů (skupina látek se silně tlumivými účinky na centrální nervovou soustavu). U obou uvedených legálních návykových látek se Česká republika řadí na přední místa ve světovém žebříčku spotřeby. Dále sem patří omamné látky a psychotropní látky (dále jen „OPL“). Z hlediska právního jde o látky zařazené do příloh č. 1 až 7 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v souladu s požadavky Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 (vyhláška č. 47/1965 Sb. ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.) a Úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971 (vyhláška

č. 62/1989 Sb.). Jsou to látky, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá.

Pojem návyková látka vymezený v ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách se plně neshoduje s legální definicí podle § 89 odst. 10 trestního zákona, která je širší. Pro účely tohoto zákona se návykovými látkami rozumí jen omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 (v příloze č. 1 až 3 citovaného zákona jsou vymezeny omamné látky, v přílohách č. 4 až 7 psychotropní látky). OPL v trestním právu spadají pod nadřazený pojem „návyková látka“, proto je třeba oba pojmy důsledně odlišovat.

V teorii i praxi bývá trestněprávní definice návykových látek často kritizována pro svou nedostatečnou určitost, neboť každá z látek, která podle ní patří mezi návykové látky, nevyvolává návyk. „Zdá se, že uvedený termín není příliš vhodný a mělo by být uvažováno o jeho nahrazení jiným pojmem jako např. droga, opojná látka apod.“²⁾

Pojem návyková látka se promítl i do dalších ustanovení trestního zákona, která se týkají zmenšené přičetnosti (§ 25, § 32 odst. 1) a uložení ochranného léčení (§ 72 odst. 2 písm. b).

1. 2. Vymezení pojmu droga

V trestním zákoně není ustanovení, které obsahuje pojem droga, ale je užíván pojem návyková látka ve smyslu § 89 odst. 10 trestního zákona. „**Droga**“ pochází z arabského slova „durana“ s původním významem léčivo. Podle stanoviska Světové zdravotnické organizace z roku 1969 je za drogu pokládána jakákoliv látka, která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí. V odborné terminologii jsou od roku 1971 drogy označovány jako „omamné a psychotropní látky“. Jde o látky přírodní nebo syntetické, které mají výrazný účinek na lidskou psychiku

---

²⁾ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář 4. vydání, C.H. Beck, Praha 2001, str. 610.

(psychotropní efekt) a mohou vyvolat závislost. Dnes hovoříme-li o drogách, máme zpravidla na mysli látky uvedené v mezinárodně přijatých seznamech omamných a psychotropních látek, uvedených v zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

1. 3. Sociální a zdravotní rizika spojená s užíváním drog

Drogy, boj proti drogám, protidrogová prevence – jak často slyšíme tato slova. Drogová problematika je u nás bohužel stále více aktuální. Česká republika se podobně jako ostatní země světa potýká s řadou problémů způsobených drogami. Je signatářem všech významných mezinárodních úmluv OSN, které oblast boje proti drogám upravují. Výroba drog, neoprávněné nakládání s nimi, zvyšování jejich spotřeby, organizovaný zločin zaměřený na obchodování s omamnými a psychotropními látkami, praní „špinavých peněz“ plynoucích z nelegálního obchodu s drogami představují vážný celosvětový problém. Obrovský zisk z nelegálního obchodu s drogami je hlavním motivem, proč jsou drogy nabízeny.

Příčina problému nespočívá pouze v existenci drogy, ale především ve vztahu jedinců k ní. Užívání drog je vnímáno jako závažný sociální jev, který má negativní vliv nejen na jednotlivce, ale ohrožuje společnost jako celek. Nebezpečné je nadměrné užívání resp. zneužívání drog (tzv. abúzus). Dalším nebezpečím spojeným s abúzem drog je vznik drogové závislosti. *Drogovou závislostí* (totožný pojem toxikomanie) se rozumí psychický a někdy také fyzický stav, vyplývající ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou, charakterizovaný změnami chování a jinými reakcemi, které vždy zahrnují nutkání brát drogu stále nebo pravidelně pro její psychické účinky a někdy také proto, aby se zabránilo nepříjemnostem plynoucím z její nepřítomnosti.³⁾ Jde tedy o chorobný stav spojený s nezvladatelnou touhou po opakovaném braní drogy, mnohdy s tendencí stálého zvyšování dávek.

Příčiny vedoucí ke vzniku závislosti na drogách jsou mnohostranné. Uplatňují se zejména faktory biopsychického charakteru vyplývající z osobnosti člověka (např.

---

³⁾ Definice komise znalců Světové zdravotnické organizace z roku 1969.

duševní choroba, poruchy chování, nízké sebevědomí a sebehodnocení, příliš introvertní nebo extrovertní osobnost), vlivy prostředí (okolí – rodina, škola, vrstevníci, pracovní kolektiv, společnost, které u jedince zneužívání drog spíše podporuje nebo mu pasivně přihlíží, než aby mu v zneužívání drog bránilo), faktory situační (okolnosti, které vedou ke zneužívání drog jako jsou adaptační problémy, stres a jeho špatné zvládnání, tlak skupiny vrstevníků apod.) a faktory farmakologické (droga, její charakter a účinky, potenciál pro závislost). Pohnutkou k užití drogy bývá též únik z bezvýhodné situace, touha po neobvyklých zážitcích, zlepšení výkonnosti a u mládeže zejména zvědavost a přizpůsobení se partě. „Častým podnětem ke vzniku závislosti je i svedení dítěte či mladistvého k užití drogy.“⁴⁾

Užívání drog má negativní vliv nejen na fyzické zdraví jedince, ale i na jeho psychiku. Jedním z rizik, které na sebe bere každý uživatel drog, především tvrdých drog jako je heroin, pervitin či kokain, je možnost předávkování. Drogově závislí, kteří si drogu vpichují, riskují záněty žil a trombózu, někdy až smrtelnou embolií (ucpání tepny sraženou krví). Dalším zdravotním rizikem je šíření infekčních nemocí - hepatitid typu B a C a viru HIV způsobující onemocnění AIDS, což je způsobeno především opakovaným používáním nesterilních a mezi toxikomany vzájemně předávaných injekčních jehel a stříkaček a také špatnou hygienou. Do drog jsou přidávány i různé příměsi, které mohou zdraví rovněž poškodit.

K sociálním problémům spojených s užíváním drog patří narušené mezilidské vztahy, časté rozpady rodin, zhoršené vztahy v pracovním a školním prostředí, nedokončené nebo nedostatečné vzdělání (často pouze základní), nezaměstnanost, špatná finanční a bytová situace, která může vést až k bezdomovectví. Uživatel ztrácí kontakt s „normálním světem“. Sociální vazby jsou postupně přetrhávány. Kumulace těchto problémů někdy vede až k sociálnímu vyloučení (exkluzi). Sociální vyloučení nemusí být jen důsledkem užívání drog, ale také naopak příčinou jejich užívání. To se týká některých etnik a národnostních menšin. Někteří uživatelé získávají prostředky na drogy prostitucí.

---

⁴⁾ Zapletal, J. a kol.: Kriminologie, díl II. Zvláštní část. Praha, Policejní akademie ČR 2004, str. 52.

Jedním z nejzávažnějších sociálních důsledků užívání drog je páchaní *trestné činnosti*. Drogy jsou výrazným *kriminogenním faktorem*. Trestná činnost související s omamnými a psychotropními látkami není zpravidla páchána samostatně, ale bývá spojena s majetkovou a násilnou kriminalitou, které se dopouštějí uživatelé drog s úmyslem opatřit si prostředky na drogy, někdy také s mravnostní kriminalitou. Nelegální obchod s drogami je předmětem zájmu organizovaných zločineckých skupin a jeden ze zdrojů financování terorismu. Závažným problémem je pronikání mezinárodního drogového organizovaného zločinu na území České republiky.

1. 4 Základní vnitrostátní právní normy upravující drogovou problematiku

- 1) Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- 2) zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- 3) zákon č. 167 /1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- 4) zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (nahradil zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi).

Dále tuto problematiku upravují interní akty řízení:

Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2006 ze dne 16. srpna 2006

o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. s přílohou orientačních hodnot odpovídající znění ustanovení § 187a odst. 1, 2 tr. zák. nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek (zrušen pokyn č. 6/2000 ze dne 27. dubna 2000).

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 86/2006 ze dne 7. září 2006, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou.

2. SOUČASNÁ DROGOVÁ SCÉNA V ČESKÉ REPUBLICCE

2.1. Obecná charakteristika v oblasti drog

V současné době jsou na české drogové scéně dostupné téměř všechny druhy nelegálních drog. Tradiční drogou vyráběnou v naší zemi je „pervitin“ (metamfetamin). Také spotřeba konopí je z významné části kryta jeho produkcí v České republice. Pro ostatní drogy zůstává ČR cílovou (spotřebitelskou), případně tranzitní zemí, díky svému výhodnému geografickému postavení v centru Evropy.

Drogová scéna se v posledních letech hodně komercializovala. Omamné a psychotropní látky se postupně rozšířily i do menších měst a obcí. Jejich nabídka převyšuje poptávku, a tak ceny drog jsou dlouhodobě stabilní. Přehled cen OPL v roce 2005 je uveden v příloze č. 1. Z výročních zpráv Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „NPC“) vyplývá, že se zvýrazňují rozdíly v kvalitě drog, a to podle úrovně distribuční sítě. OPL nejnižší kvality (s nízkým obsahem účinné látky) byly zajištěny u romských a vietnamských distributorů. Velmi znepokojujícím jevem je stále častější využívání dětí k distribuci drog, kterým za toto jednání vzhledem k nízkému věku nehrozí trest a účast organizátorů trestné činnosti je tak zakrývána. Po vstupu České republiky do Evropské unie, který přinesl větší otevření hranic, dochází k tzv. drogové turistice. Byla zaznamenána zvýšená aktivita převážně českých občanů v dovozu tablet extáze a marihuany z Holandska. Objevuje se i nový trend ve vývozu metamfetaminu z našeho území do Spolkové republiky Německo, a to opakované zasílání menších zásilek řádově do 100 gramů.⁵⁾

2.2. Užívání drog v populaci

Podle Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2004, vydané Úřadem vlády ČR a Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové

---

⁵⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2005 (Obecná charakteristika v oblasti drog).

závislosti, roste v posledních letech experimentální nebo tzv. rekreační užívání konopných drog a extáze (tj. užívání drog především v prostředí zábavy, typicky na tanečních akcích či diskotékách, při kterém nedochází k rozvoji závislosti a dalších závažných problémů), a to zejména mezi mladými lidmi, stejně jako tolerance k užívání těchto látek. Mladí lidé nepokládají tyto drogy za nebezpečné, kouření marihuany považují dokonce za určitou formu relaxace. Marihuana slouží i jako „doplňková droga“ pro osoby těžce závislé na jiných OPL.

Na druhé straně příznivým trendem je stagnace až pokles tzv. problémového užívání drog se závažnějšími zdravotními a sociálními důsledky, to znamená dlouhodobého a pravidelného nebo injekčního užívání heroinu a pervitinu. Uživatelé těchto drog stárnou, což svědčí o snížení počtu nových problémových uživatelů. Naopak negativním jevem je rozšíření příležitostného užívání pervitinu do prostředí noční zábavy a tanečních akcí včetně menších měst. Podle odborníků rozšíření pervitinu paradoxně omezuje spotřebu jiných drog, především ještě nebezpečnějšího a dražšího kokainu.

Z této zprávy dále vyplývá, že česká mládež je na vedoucím žebříčku pokud jde o zkušenost s užíváním konopných drog. Alespoň jednou za život je užilo 44 % šestnáctiletých. Užívání drog je nejčastěji rozšířené ve věkové skupině 18-24 let. Někteří problémoví uživatelé mezi sebou drogy kombinují, aby upravili jejich působení. Častým fenoménem se tak stává užívání více typů drog (tzv. polyvalentní užívání).

2.3. Nelegální obchod s drogami

2.3.1. Obchod s cannabisem (marihuana, hašiš)

Nejčastěji užívanými nelegálními drogami jsou konopné látky - marihuana a hašiš v obecné populaci, ale i v prostředí tanečních akcí. Marihuana⁶⁾ se připravuje ze sušených listů a květů konopí, hašiš je vylisovaná pryskyřice ze sušených samičích květů konopí. Spotřeba *marihuany* je z významné části pokryta pěstováním konopí na našem území, ať

---

⁶⁾ Chmelík, J. a kol.: Drogová kriminalita, str. 9.

již pro osobní potřebu nebo za účelem zisku. Dle kvalitativní studie CANLONG, zaměřené na pravidelné a těžké uživatele marihuany, pokrývá 61 % pravidelných uživatelů marihuany alespoň část své spotřeby vlastním pěstováním konopí.

V posledních letech dochází v ČR k ústupu venkovního (tzv. outdoorového) pěstování konopí pro vlastní potřebu na úkor méně rizikovějšího, ale nákladnějšího pěstování v umělých podmínkách. Speciální odrůdy konopí se pěstují hydroponně v uzavřených místnostech s umělým osvětlením a výživou. Vzrůstá zájem o tzv. „scunk“, marihuanu s vysokým obsahem účinné látky THC, pěstovanou hydroponním a aeroponním způsobem, která se svou kvalitou blíží účinnosti hašiše. Podle údajů NPC bylo v roce 2005 odhaleno 11 hydroponních pěstíren marihuany, oproti 14 případům v roce 2004. Marihuana a hašiš ⁷⁾ se dále přímo dováží, nejvíce z Maroka a Španělska. Zaznamenan byl rovněž zvýšený dovoz hašiše z asijských států, zejména z Nepálu, Indie a Thajska.

Konopí (jakožto rostlina) a pryskyřice z konopí jsou zařazeny mezi omamnými látkami v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, zatímco účinná látka konopí, delta 9 tetrahydrokanabinol a jeho stereochemické varianty (THC), patří mezi psychotropní látky uvedené v příloze č. 4 tohoto zákona. Zákon o návykových látkách mimo jiné ve svých ustanoveních zakazuje pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí (z rodu Cannabis), které mohou obsahovat více než 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů a získávat konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí (§ 24 písm. a) a § 15 písm. f) citovaného zákona).

2.3.2. Obchod s metamfetaminem (označovaný běžně jako pervitin)

Nejoblíbenější tvrdou drogou v ČR je pervitin, který patří mezi problémové drogy. Za *problémové užívání drog* je považováno injekční (intravenózní) nebo dlouhodobé a pravidelné užívání opiátů, kokainu nebo drog amfetaminového typu.⁸⁾ Jde o užívání, které představuje značné riziko vzniku závislosti nebo poškození zdraví konzumenta. Tento pojem nezahrnuje užívání extáze ani konopí.

⁷⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2005 a 2004 (IV. Obchod s cannabisem).

⁸⁾ Definice Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogové závislosti – EMCDDA.

Metamfetamin, uvedený v příloze č. 5 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách jako psychotropní látka, je nejužívanější stimulační drogou, která patří do skupiny amfetaminů, což je skupina syntetických látek se silným psychostimulačním účinkem. Mezi uživateli je oblíben pro svoji poměrně nízkou cenu a vysokou kvalitu, neboť má srovnatelné účinky s kokainem. Zneužívá jej především mládež a rozšířil se i mezi uživateli střední generace. V poslední době narůstá výroba pervitinu z alternativních zdrojů⁹⁾ – z volně prodejných léčiv obsahujících pseudoefedrin (zejména Modafen, Paralen plus a Nurofen Stopgrip), časté jsou i případy zneužívání léčiv na lékařský předpis. Je to způsobeno nedostatkem prekursoru efedrinu (výchozí „surovina“ pro výrobu pervitinu) na černém trhu, po zastavení jeho výroby v České republice v podniku firmy ICN v Roztokách u Prahy. Efedrin je do ČR dovážen, a to zejména ze Spolkové republiky Německo, ze zemí bývalé Jugoslávie a Bulharska.

Laboratoře na výrobu metamfetaminu jsou velice mobilní a místa výroby tak mohou být často měněna (např. v krátkodobě pronajatých bytech, sklepních nebo půdních prostorech). V roce 2005 odhalily policejní složky 261 nelegálních domácích výroben pervitinu (tzv. varen), oproti 248 v roce 2004.¹⁰⁾ Byly zaznamenány případy, kdy byl pervitin výrobcí nebo dealery ředěn látkou Piracetam, kterou se snižuje obsah účinné látky v droze. Distribuci pervitinu organizují jak čeští občané, tak i ruskojazyčné skupiny a skupiny osob z bývalé Jugoslávie.

Metamfetamin je určen nejen pro domácí drogový trh, ale také pro export do Spolkové republiky Německo. Zde je žádán pod názvem „Krystal“, protože je nelegálně vyvážen v čistě bílé krystalické barvě. Podle NPC v poslední době dochází k tomu, že si pro metamfetamin osobně jezdí odběratelé ze SRN nebo jimi osobně najmutí kurýři. V předchozích letech však vývoz této drogy do zahraničí zpravidla organizovali a zajišťovali dodavatelé z České republiky.

⁹⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2005 a 2004 (V. Obchod s metamfetaminem a efedrinem).

¹⁰⁾ Zdroj: všechny příslušné útvary Policie ČR a Generálního ředitelství cel, Výroční zpráva NPC za rok 2005.

2.3.3. Obchod se syntetickými drogami

Nadále pokračuje růst distribuce a konzumentů syntetických drog, souhrnně označovaných jako extáze (XTC). Česká republika se stala cílovou zemí. Extáze je k nám dovážena z Nizozemí, Belgie a Polska, a to jednak soukromými dopravními prostředky, ale i pravidelnými autobusovými linkami.

Užívání extáze je typicky rozšířeno v prostředí tanečních akcí. K největšímu výskytu a distribuci této drogy dochází na tzv. technoparty, houseparty a diskotékách. Konzumenty extáze jsou proto zejména mladí lidé. Pokračujícím trendem je snížení kvantitativního množství účinné látky MDMA v tabletách. Tato látka je v zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách zařazena mezi psychotropní látky uvedené v příloze č. 4. V tabletách nabízených jako extáze se mohou vyskytovat i tzv. nové syntetické drogy jako je PMA a 4-MTA. Další syntetickou drogou užívanou na diskotékách a v nočních klubech je „tekutá extáze“ (GHB).

2.3.4. Obchod s heroinem

Heroin je polosyntetický derivát morfinu, patří mezi opiáty. Je jednou z nejnebezpečnějších a nejvíce návykových drog. Jako omamná látka je zařazen v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

V obchodu s heroinem je Česká republika především tranzitní zemí pro západoevropský trh (zejména SRN a severské země), případně na našem území dochází k dělení větších zásilek na menší, které jsou dále distribuovány do cílových zemí. Pro dovoz heroinu je využívána nejčastěji tzv. balkánská cesta (z Turecka přes Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Českou republiku do zemí západní Evropy), ale i její jižní větve přes Bulharsko, Řecko, Makedonii, Kosovo a Albánii.¹¹⁾ Z provedených akcí NPC vyplývá, že heroin pocházející z Afghánistánu (tradiční pěstitelská země opia), je do České republiky pašován i tzv. hedvábnou cestou, tedy přes středoasijské republiky, Ruskou federaci a Ukrajinu.

---

¹¹⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2005, 2004, 2003 (II. Obchod s heroinem, III. Obchod s kokainem).

Pachatelé při nelegálním obchodu stále více používají menší zásilky (cca okolo 1 – 3 kg). Tímto opatřením snižují riziko odhalení, ale i finanční ztráty v případě zadržení zásilky. Podle NPC si hlavní postavení na území ČR v obchodu s heroinem neustále udržuje kosovoalbánská komunita a Turci. Na domácí drogové scéně se na kosovoalbánské skupiny napojují Romové a Vietnamci, kteří se zabývají distribucí heroinu. Pro pouliční distribuci je typická špatná kvalita, neboť heroin je před samotným prodejem dále ředěn a koncentrace účinné látky v jednotlivé dávce se pohybuje kolem 5 až 10 %. Tato droga je pak prodávána za cenu jako u kvalitního heroinu.

V poslední době došlo k výraznému nárůstu nelegálního obchodování s lékem Subutex (odborně nazývaný buprenorfin), který lékaři předepisují drogově závislým jako méně nebezpečnou náhradu za heroin. Cena na černém trhu několikanásobně převyšuje cenu v lékárně. Tento substituční opiát je mezi narkomany oblíben pro svou zaručenou stálou kvalitu a snadnější dostupnost. Buprenorfin je uveden v příloze č. 5 zákona č. 167 /1998 Sb., o návykových látkách jako psychotropní látka. Novelou č. 223/2003 Sb. byl přeřazen z přílohy č. 6 do přílohy č. 5, tj. do skupiny látek podléhajících přísnějšímu režimu. Dle § 13 odst. 1 zákona o návykových látkách lze totiž léčiva obsahující návykové látky uvedené v přílohách č. 1 a 5 vydávat pouze na recept nebo žádanku označenou modrým pruhem.

2.3.5. Obchod s kokainem

Česká republika je i pro kokain významnou tranzitní zemí. Kokain je účinnou látkou (alkaloidem) listů keře koka. V zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách je zařazen mezi omamné látky uvedené v příloze č. 1.

V obchodu s kokainem převládá trend zasílání většího počtu menších zásilek drogy z Jižní Ameriky. Tyto zásilky nahrazují velké, někdy až stokilogramové zásilky, přepravované dříve v obchodních nákladech. Snižuje se tak riziko odhalení dodávky. Na organizaci kurýrní přepravy se podílejí západoafrické zločinecké skupiny, které získávají kurýry, zajišťují jim cestu, ubytování a převzetí drogy. Jako kurýři jsou najímány osoby, které jsou často v tíživé životní nebo sociální situaci, nezaměstnaní, zadlužení. Tyto

osoby zpravidla nevědí nic podrobnějšího o zločinecké organizaci zabývající se nelegálním obchodem s drogami a v případě zadržení jsou jedinými trestně stíhanými osobami. Řídící složky těchto organizací zůstávají utajeny. Kokain je často přepravován letecky prostřednictvím tzv. „polykačů“ v trávicím traktu, dále jsou zásilky ukryty v zavazadlech, různých předmětech nebo je kurýři mají upevněné na těle či ukryté v oděvu. Stále více se také na dovozu kokainu podílejí čeští občané ze sociálně slabších vrstev obyvatelstva. Dovozen a distribuován se rovněž zabývá albánská komunita.¹¹⁾

V roce 2005 došlo k mírnému nárůstu objemu ilegálního obchodu s kokainem, což je způsobeno pravděpodobně módní vlnou jeho konzumace. Podle policie mezi tuzemskými uživateli převládají lidé ze showbyznysu, modelingových agentur, bohatší podnikatelé a umělci. Jeho distribuce byla zaznamenána zejména v hernách a barech.

2.4. Situace v oblasti trestné činnosti spojené se zneužíváním OPL

Česká republika je zapojena do nelegální výroby a přepravy omamných a psychotropních látek, do nelegálního obchodu s prekursory i do legalizace výnosů pocházejících z nelegálního obchodu s drogami.

Trestná činnost spojená se zneužíváním drog se soustřeďuje do větších měst, kde je větší anonymita, vyšší životní úroveň a také větší koncentrace mladých lidí. Přední místo si v oblasti drogové kriminality udržuje hlavní město Praha s rozsáhlou sítí distributorů a velkou fluktuací osob. Mezi nejproblémovější lokality patří centrum města a velká zábavní centra, dále sídliště, kde se koncentrují skupiny mládeže, které ve větší míře zneužívají drogy a dochází zde proto k páchaní trestné činnosti s tím spojené, zejména majetkového charakteru.¹²⁾

Drogová scéna se vyznačuje větší flexibilitou, pohyblivostí a operativností. Zvyšuje se organizovanost a konspirace výroby a distribuce OPL. Variabilita umístění

---

¹²⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2005 (VII. Regionální specifika obchodu s omamnými a psychotropními látkami v České republice).

nelegálních laboratoří je značná, od pronajatých bytů až po odlehlé objekty. Drogoví dealeri jsou stále vynalézavější. Ke smluvení místa a času předání drogy používají mobilní telefony s předplacenými kartami, čísla často mění, aby prodej drog byl obtížněji sledovatelný. V důsledku zavedení trestnosti držení OPL v množství větším než malém, mají často u sebe pouze malé množství drogy. V souvislosti s tím došlo také k rapidnímu poklesu otevřené nabídky drog na ulici. Pouliční prodej se přesouvá do privátních bytů a zábavných zařízení. K distribuci omamných a psychotropních látek je čím dál tím více používán internet.

2.5. Pachatelé trestné činnosti spojené se zneužíváním OPL

Občané České republiky jsou zapojeni převážně do výroby a distribuce metamfetaminu, dovozu tablet extáze, marihuany a hašiše. Zločinecké skupiny ze zemí bývalé Jugoslávie organizují obchod s heroinem a nelegální dovoz efedrinu z Balkánu, dochází i k jejich propojení s domácími výrobci pervitinu a zapojují se také do obchodu s kokainem. Jejich činnost se vyznačuje vysokou mírou organizovanosti, profesionality a brutality. Ruskojazyčné skupiny se nejčastěji podílejí na distribuci metamfetaminu. Osoby vietnamské národnosti provádějí distribuci heroínu a v poslední době se zaměřují na výrobu metamfetaminu. Dále byly zjištěny informace o tom, že se zabývají i hydroponickým pěstováním marihuany s vysokým obsahem THC. Vyšší články vietnamských struktur organizují dovoz heroínu, země původu je zpravidla Laos. Romové se ve velké míře zabývají pouliční distribucí omamných a psychotropních látek, zejména heroínu, který získávají od kosovských Albánců a dále metamfetaminu.

Výroční zpráva Policie ČR NPC služby kriminální policie a vyšetřování „Obecná charakteristika v oblasti drog v roce 2005“ konstatuje, že etnické a národnostní hledisko u pachatelů drogové trestné činnosti oproti dřívějším letům ustupuje do pozadí. Vznikají velké zločinné konglomeráty, kdy se dříve konkurenční skupiny výrobců a distributorů drog z různých etnik a národností spojují a kooperují. Nelze již přesně vymezit specializace konkrétních etnických skupin vůči jednotlivým druhům drog.

3. TRESTNÁ ČINNOST SOUVISEJÍCÍ SE ZNEUŽÍVÁNÍM OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

3.1. Drogová kriminalita

Pro trestnou činnost související se zneužíváním omamných a psychotropních látek se obecně používá termín drogová kriminalita. Drogovou kriminalitu lze rozdělit do tří skupin.

První skupina, označovaná jako *primární drogová kriminalita* (též drogová kriminalita v užším smyslu), zahrnuje trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zák. (nedovolené nakládání s drogou pro jiného), nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. (držení drogy pro vlastní potřebu), nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 tr. zák. (nedovolené nakládání s předmětem způsobilým k výrobě) a trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. To znamená trestné činy, jejichž *objektem* je zájem na ochraně zdraví jednotlivců, ale i celé společnosti před negativními důsledky nezákonné dispozice s OPL, přípravky obsahujícími OPL, prekursory a jedy.

Uvedené trestné činy, souhrnně nazývané *drogové delikty*, jsou zařazeny v hlavě čtvrté zvláštní části trestního zákona, upravující trestné činy obecně nebezpečné. Jde o abstraktní ohrožovací trestné činy (tj. takové, které nevyžadují ohrožení konkrétního předmětu útoku). „Termín drogový trestný čin je termínem kauzálně přímo závislým nikoli na látce samotné, ale na jejím právním postavení.“¹³⁾

V případě trestního stíhání drogových deliktů se rozlišují dvě skupiny pachatelů. Do první skupiny patří pachatelé, kteří se dopouštějí těchto trestných činů za účelem dosažení finančního zisku, ale sami drogy neužívají. Do druhé skupiny patří pachatelé – uživatelé drog, kteří se drogové nebo i jiné trestné činnosti, zejména majetkové,

---

¹³⁾ Miovský, M. a kol.: Vězeňství a drogy. Úřad vlády ČR, 2003, str. 24.

dopouštějí proto, aby získali finanční prostředky na jejich nákup. Zvláštní podskupinu tvoří drobní dealeři drog, kteří si prodejem vydělávají na vlastní dávku drog, ale zároveň mají ze svého jednání určitý zisk.

Blízký vztah k drogovým deliktům mají i další trestné činy jako je např. ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 tr. zák., opilství podle § 201a tr. zák., vyhýbání se služebnímu úkonu a výkonu vojenské služby podle § 280 a § 281 tr. zák.

Druhou skupinu tvoří *trestné činy páchané drogově závislými uživateli za účelem obstarání si drogy či finančních prostředků na jejich zakoupení* (tzv. opatrovací kriminalita). Vysoká cena drog na černém trhu neumožňuje většinou závislým uživatelům získávat finanční prostředky na ně legální cestou. Trestná činnost se tak časem stává jediným zdrojem jejich příjmů. Jde zejména o majetkovou trestnou činnost (kapesní krádeže, krádeže motorových vozidel, věcí z automobilů, vloupání do bytů, chat, obchodů, lékáren či zdravotnických zařízení, krádeže lékařských receptů a razítek ze zdravotnických zařízení, padělání lékařských předpisů a jiné podvody, zpronevěra, neoprávněné držení platební karty). Dále do této skupiny patří *trestné činy osob páchané pod vlivem drog*, tedy v době intoxikace nebo během abstinenčního (odvykacího) syndromu, stavu vzniklého v důsledku odnětí resp. nedostatku drogy, na kterou si organismus již vytvořil závislost (tzv. psychofarmakologická trestná činnost). Samotné užívání drog je v České republice beztrestné (české právo se drží zásady, že sebepoškozování zásadně není trestné). Nejčastěji jde o výtržnictví dle § 202 tr. zák. a trestné činy násilné nebo mravnostní povahy jako je úmyslné ublížení na zdraví dle § 221 tr. zák., útok na veřejného činitele dle § 155 tr. zák., loupež dle § 234 tr. zák., znásilnění dle § 241 tr. zák., pohlavní zneužívání dle § 242 tr. zák. či dokonce vražda dle § 219 tr. zák.

Trestná činnost páchaná pod vlivem drog a v souvislosti s jejich obstaráváním, souhrnně označovaná jako *sekundární drogová kriminalita*, je vysoce latentní (skrytá). Pozornost policie je soustředěna především na spáchaný trestný čin jako je např. krádež či loupež, požití drogy totiž není na pachateli vždy patrné. Pokud je podezřelý zadržen až

po určité době, orgány činné v trestním řízení jen obtížně dokazují, zda byl tento trestný čin spáchán pod vlivem drogy.

Do třetí skupiny, která velmi často splývá se sekundární drogovou kriminalitou, lze zahrnout *trestné činy páchané na drogově závislých* (tzv. *terciární drogová kriminalita*). V důsledku užívání drog, které přináší zdravotní a sociální obtíže, se mnozí uživatelé nedobrovolně stávají oběťmi trestné činnosti jiných osob. Jsou zneužíváni k páchání majetkové trestné činnosti, vydírání či nucení k sexuálním aktivitám (nedobrovolná prostituce). Pachatelé zneužívají jejich závislosti a snížených schopností přiměřené obrany. Mezi tyto delikty patří především kuplířství dle § 204 tr. zák., omezování osobní svobody dle § 231 tr. zák., vydírání dle § 235 tr. zák., znásilnění podle § 241 tr. zák., pohlavní zneužívání dle § 242 tr. zák. či ohrožování výchovy mládeže dle § 217 tr. zák. Uživatelé drog jsou často využíváni i k distribuci drog.

3.2. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, je mimotrestní normou, na kterou odkazuje ustanovení § 195 odst. 1 trestního zákona. Upravuje oblast zacházení s návykovými látkami, přípravky obsahujícími návykové látky a prekursory, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi, zacházení s prekursory a pomocnými látkami v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropských společenství s cílem minimalizovat pravděpodobnost *úniku těchto látek na nezákonný trh*. Dále upravuje zacházení s přípravky obsahujícími efedrin nebo větší množství než 30 mg pseudoefedrinu v jednotce lékové formy a pěstování máku, konopí a koky a vývoz a dovoz makoviny.

Pojem *návykové látky* je definován v § 2 písm a) tohoto zákona a zahrnuje omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7. Nejprísnější omezení se vztahují na návykové látky uvedené v přílohách č. 3 a 4 a přípravky je obsahující, které mohou být použity pouze k vědeckým a velmi omezeným terapeutickým účelům

vymezeným v povolení k zacházení. Sem patří látky jako heroin, konopí, LSD, MDMA, Psilocybin aj. Ostatní návykové látky a přípravky mohou být použity pouze k terapeutickým, vědeckým, výukovým, veterinárním nebo i k jiným účelům na základě povolení (§ 3 odst. 2 citovaného zákona). *Přípravkem* se rozumí roztok nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující jednu nebo více návykových látek nebo jeden nebo více prekursorů (§ 2 písm. b). Přípravky jsou uvedeny v příloze č. 8 zákona. Seznamy látek uvedené v těchto přílohách mají určující význam pro právní kvalifikaci *drogových trestných činů* obsažených v § 187 až § 188a tr. zák.

Zacházení s návykovými látkami a přípravky je možné na základě povolení, které ve smyslu § 4 a § 8 citovaného zákona vydává Inspektorát pro omamné a psychotropní látky Ministerstva zdravotnictví na dobu 5 let. Na jeho vydání není právní nárok a je nepřevoditelné. Povolení k zacházení opravňuje pouze k činnostem v něm uvedeným. Zacházením se rozumí výzkum, výroba, zpracování, odběr, skladování, dodávání a používání, dále koupě a prodej návykových látek a přípravků, jakož i nabývání a pozbývání dalších věcných nebo závazkových práv s nimi spojených, zprostředkování takových smluv a zastupování při jejich uzavírání.

V § 5 zákona jsou stanoveny případy (resp. okruh oprávněných subjektů), kdy je možné zacházení s některými návykovými látkami a přípravky bez povolení. Další případy, kdy se k zacházení s návykovými látkami, přípravky, ale i prekursory nevyžaduje povolení, může stanovit Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou. Podle § 20 a § 21 zákona je k vývozu a dovozu návykových látek a přípravků také třeba povolení Ministerstva zdravotnictví. Vývozní povolení může být vydáno pouze po předložení dovozního povolení vydaného státem (nebo souhlasu příslušného orgánu státu), kam má být vývoz uskutečněn (pokud tento stát nevyžaduje dovozní povolení).

Subjekty zacházející s návykovými látkami, přípravky a prekursory mají podle § 26 odst. 3 zákona povinnost neprodleně informovat Ministerstvo zdravotnictví o případech jejich odcizení, o podezřelých okolnostech jako jsou např. neobvyklé objednávky či transakce s těmito látkami. Záměrem tohoto ustanovení je prevence nezákonné výroby omamných a psychotropních látek. S výrobou drog úzce souvisí

otázka prekursorů a pomocných látek, protože tyto látky jsou často zneužívány při jejich nedovolené výrobě. *Prekursor* je chemická látka, která slouží jako výchozí „surovina“ pro nelegální výrobu syntetických drog jako je např. metamfetamin (pervitin) či MDMA (extáze). *Pomocné látky* jsou chemikálie důležité při výrobě drog. Dělí se na dvě kategorie, a to na rozpouštědla a reakční činidla.

V roce 2006 byla přijata *novela* zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, provedená zákonem č. 74/2006 Sb. Hlavním důvodem přijetí této novely byla adaptace dvou nařízení Evropských společenství do zákona, a to *nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog* a *nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími státy* (nečlenské státy EU), aby bylo dosaženo plné slučitelnosti českého práva s právními předpisy Evropských společenství v této oblasti. Ze stávajícího znění zákona tak byla vypuštěna ta ustanovení, která jsou přímo upravena výše uvedenými nařízeními ES. Dosavadní přílohy zákona č. 9, 10 a 11, ve kterých byl vymezen okruh látek patřících z hlediska právního mezi prekursory a pomocné látky, v souladu s požadavky Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988 (sdělení č. 462/1991 Sb.), byly zrušeny. Nově byly vymezeny pojmy prekursor a pomocná látka.

Prekursorem je v právním slova smyslu látka uvedená v kategorii 1 přílohy I nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 nebo v kategorii 1 přílohy nařízení Rady (ES) č. 111/2005 (§ 2 písm. c) zákona). Před novelou č. 74/2006 Sb. šlo o látky uvedené v příloze č. 9 zákona č. 167/1998 Sb., jakož i roztoky, směsi nebo přírodní produkty v jakémkoliv fyzikálním stavu obsahujícími jednu nebo více látek uvedených v této příloze. *Pomocnou látkou* je podle § 2 písm. d) zákona látka uvedená v kategorii 2 a 3 přílohy I nařízení č. 273/2004 nebo v kategorii 2 a 3 přílohy nařízení č. 111/2005.

V přílohách k těmto nařízením, které jsou závazné a přímo použitelné ve všech členských státech EU, jsou prekursory a pomocné látky shodně uvedeny ve třech kategoriích. Rozdíl spočívá v tom, že v nařízení č. 273/2004 jsou prekursory a pomocné

látky uvedeny v příloze I, protože toto nařízení má celkem 3 přílohy (příloha II stanoví mezní hodnoty látek uvedených v příloze I kategorii 2 - na operace s těmito látkami, pokud nepřekročí během jednoho roku dané množství, se nevztahují povinnosti podle čl. 3, 4 a 5 nařízení spojené s jejich uváděním na trh; příloha III obsahuje vzorové prohlášení odběratele upřesňující použití látek uvedených v kategorii I nebo 2, které mu byly dodány). Naopak v nařízení č. 111/2005 jsou prekursory a pomocné látky uvedeny pouze pod označením „příloha“, jelikož toto nařízení má pouze jednu přílohu bez označení. Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona č. 74/2006 Sb. je z formálně právního hlediska nutné tyto přílohy odlišovat a odkazovat na ně zvlášť, přestože obsah přílohy I nařízení č. 273/2004 je věcně totožný s obsahem přílohy nařízení č. 111/2005, neboť jde o dva rozdílné právní předpisy.

Zacházením s prekursory a pomocnými látkami kategorie 2 a 3 se rozumí činnosti uvedené ve výše zmíněných nařízeních. Dle čl. 2 písm. c) nařízení č. 273/2004, upravující obchod s těmito látkami uvnitř Společenství, se jedná o „uvedení na trh“, které zahrnuje dodání uvedených látek v rámci Společenství, skladování, výrobu, produkci a zpracování těchto látek, obchodování s nimi, jejich distribuci či zprostředkování. Nařízení č. 111/2005, regulující obchod mezi členskými zeměmi EU a třetími státy, se vztahuje na „dovoz“, „vývoz“ a „zprostředkovatelskou činnost“ (čl. 1). Tyto pojmy jsou blíže vymezeny v čl. 2 nařízení.

K zacházení s prekursory je třeba povolení (licence), které vydává Ministerstvo zdravotnictví – Inspektorát pro omamné a psychotropní látky. Žadatel žádá o vydání povolení podle nařízení č. 273/2004, nařízení č. 111/2005 a nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 273/2004 a k nařízení č. 111/2005. V souladu s čl. 3 odst. 5 nařízení č. 273/2004 se délka doby platnosti povolení k zacházení řídí tímto nařízením. Fakticky došlo ke zkrácení doby platnosti z dosavadních 5 let na 3 roky. Případy, kdy se licence nevyžaduje, jsou stanoveny v čl. 6 nařízení č. 273/2004 a čl. 6 odst. 1 nařízení č. 111/2005. K zacházení s pomocnými látkami kategorie 2 a 3 je třeba registrace u Ministerstva zdravotnictví podle § 16 zákona o návykových látkách, nestanoví-li tento zákon jinak.

Prodej nebo předání prekurzorů a pomocných látek kategorie 2 je vázán na předložení odběratelem vyplněného prohlášení prodávajícímu nebo předávajícímu v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení č. 273/2004, ve kterém je blíže určeno použití dodávané látky. Cílem tohoto opatření je zabránit zneužití těchto látek k výrobě drog.

Neoprávněné nakládání s prekursory je trestně postižitelné podle ustanovení § 187 trestního zákona. V České republice se objevuje zejména nezákonný pohyb prekurzoru efedrinu, který je používán při výrobě metamfetaminu. K omezení úniku léků a léčivých přípravků na černý trh vykonává Policie ČR na základě § 34 odst. 1 písm. b) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách působnost v oblasti provádění kontrol v lékárnách.

Národní protidrogová centrála spolupracuje s Ministerstvem zdravotnictví, Inspektorátem OPL, Generálním ředitelstvím cel Ministerstva financí (protidrogové oddělení odboru boje proti podloudnictví), výrobními a distributorskými firmami v ČR na vybudování kontrolně-monitorovacího systému prekurzorů, pomocných látek a léků s cílem monitorovat a kontrolovat pohyb těchto látek do/z České republiky a zamezit tak možnosti jejich zneužívání k výrobě syntetických drog.¹⁴⁾

Na základě požadavku Ministerstva spravedlnosti byl novelou č. 74/2006 Sb. rozšířen okruh subjektů, které smějí zacházet s návykovými látkami, přípravky a prekursory bez povolení k zacházení, a to o Vězeňskou službu České republiky (§ 5 odst. 6 a § 6 odst. 2). Nově bylo do textu ustanovení § 12 odst. 1 zákona doplněno slovo „předány“. Návykové látky, přípravky a prekursory tak mohou být v rámci obchodních vztahů nejen prodány, ale i bezúplatně předávány pouze osobám, které jsou oprávněny k zacházení s nimi.

Dále byl do zákona vložen nový § 44b „Tiskopisy formulářů“, který upravuje způsob jejich zveřejňování. Zveřejňování tiskopisů formulářů je v působnosti Ministerstva zdravotnictví. Ustanovení § 44b odkazuje na prováděcí předpis, a to

---

¹⁴⁾ Výroční zpráva NPC za rok 2004 (Obchod se syntetickými drogami a ostatními prekursory).

vyhlášku Ministerstva zdravotnictví č. 125/2006 Sb., kterou se stanoví tiskopisy formulářů podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Podstatnou změnou bylo vypuštění správního deliktu zakázaného pěstování keře koka (rostliny rodu *Erythroxylon*) ze zákona. Nedovolené pěstování této rostliny, která je omamnou látkou (listy koky jsou uvedeny v příloze č. 1 zákona o návykových látkách), je postihováno podle ustanovení § 187 trestního zákona. V souvislosti s rostoucím celosvětovým zájmem o možné léčebné využívání konopí a konopných extraktů byla do seznamu omamných látek uvedených v příloze č. 1 k zákonu zařazena nová položka „extrakt a tinktura z konopí“. Zdravotničtí pracovníci včetně lékáren tak mohou s těmito látkami ve zdravotnických zařízeních pro terapeutické účely zacházet bez povolení k zacházení. Na trestnosti pěstování konopí se nic nemění. Další změna se týkala přílohy č. 4 k zákonu. Psychotropní látky jsou do této přílohy zařazovány nejen podle Úmluvy o psychotropních látkách, ale nově i na základě rozhodnutí orgánů Evropských společenství.

Zákon o návykových látkách mimo jiné upravuje také správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob, přestupky a sankce uplatňované při porušení daných ustanovení zákona.

3.3. Trestněprávní úprava drogových trestných činů

Drogové trestné činy jsou vymezeny v hlavě čtvrté zvláštní části trestního zákona, upravující trestné činy obecně nebezpečné, v § 187 až 188a. V těchto paragrafech jsou promítnuty závazky vyplývající z trestních ustanovení mezinárodních úmluv OSN týkajících se OPL, a to Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961, ve znění Protokolu z roku 1972 o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.), Úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971 (vyhláška č. 62/1989 Sb.) a Úmluvy proti nedovolenému obchodu

s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988 (sdělení č. 462/1991 Sb.). Výše zmíněné úmluvy ČR ratifikovala a jsou součástí jejího právního řádu.

Jde o trestné činy ohrožovací, jejich následek spočívá ve vyvolání nebezpečí a k dokonání není třeba, aby nastala porucha na objektu trestného činu. Poruchou je rozuměna újma na zdraví nebo dokonce ztráta života. Vysoká latence drogových trestných činů vyplývá ze samotné povahy těchto deliktů. Většinou zde chybí osoba, která by se subjektivně cítila jako oběť trestného činu. Navíc jednání pachatelů páchajících organizovanou trestnou činností se vyznačuje vysokou profesionalitou a konspirativností.

Při právní kvalifikaci drogových trestných činů musíme vycházet z ustanovení § 195 trestního zákona, odkazující na zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, který stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku nebo za prekursory a na nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, ve znění pozdějších předpisů. Za jedy ve smyslu § 187, § 187a a § 188 tr. zák., nejde-li o léčiva, se považují chemické látky uvedené v příloze č. 1 tohoto nařízení a chemické přípravky, které obsahují nejméně 7 % takové látky.

Výklad znaků skutkových podstat drogových trestných činů působí v aplikační praxi problémy. V zákoně stanovená množství omamných a psychotropních látek nejsou závazně kvantifikována a judikatura ohledně těchto množství není zcela jednoznačná a obtížně se sjednocuje. Právní rozbor uvedených trestných činů v následujících podkapitolách se opírá o výklad, ke kterému se přiklání stávající soudní judikatura.

3.3.1. Trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 trestního zákona

Trestného činu podle § 187 tr. zák. se dopustí ten, *kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed*. K trestnosti je třeba úmyslného zavinění. Pachatelé hrozí trest odnětí svobody na jeden rok až pět let.

Trestný čin nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle § 187 tr. zák. je nejzávažnějším a také nejčastěji se vyskytujícím drogovým deliktem. Postihuje základní formy nedovoleného zacházení s OPL a dalšími uvedenými látkami v jakémkoliv množství. Nevztahuje se však na přechovávání OPL pro vlastní potřebu. Trestní postih přechovávání OPL pro sebe byl odstraněn novelou trestního zákona č. 175/1990 Sb. a opět zaveden novelou č. 112/1998 Sb. v podobě nově vloženého ustanovení § 187a. Novela tr. zák. č. 175/1990 Sb. s účinností od 1. 7. 1990 také doplnila název skutkové podstaty tohoto trestného činu o psychotropní látky jako důsledek provedení Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.). V souvislosti s vysokým počtem tranzitů drog přes naše území byl zaveden pojem „*proveze*“.

Významná novela trestního zákona, provedená zákonem č. 112/1998 Sb. s účinností od 1. 7. 1998, rozšířila základní skutkovou podstatu § 187 o další formy nakládání, a to „nabízení“, „zprostředkování“ a „prodej“ uvedených látek. Trestnou se stala i neoprávněná dispozice s prekursorem a přípravkem obsahujícím OPL. Dále byla stanovena dolní a zvýšena horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody a rozšířeny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Výroba označuje jakýkoliv proces, kromě produkce (pěstování, vypěstování), jež umožňuje získání OPL a zahrnuje rovněž čištění a přeměnu těchto látek v jiné drogy (čl. 1 odst. 1 písm. n) Jednotné úmluvy o omamných látkách a čl. 1 písm. i) Úmluvy

o psychotropních látkách). *Výroba OPL je podle ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák. trestná, jak v případech, kdy ji pachatel vyrábí pro sebe, tak i pro jiného.*¹⁵⁾ Nedovolené pěstování konopí, máku, případně koky je třeba považovat za „opatření“ těchto látek podle § 187 odst. 1 tr. zák. Tyto rostliny jsou již samy o sobě omamnými látkami podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách. *Dovoz, vývoz, průvoz OPL, přípravků obsahujících OPL, prekursorů a jedů je trestný nejen pro jiného, ale i pro vlastní potřebu pachatele. I převoz nebo zaslání drogy v malém množství přes hranice je posuzováno podle § 187 odst. 1 tr. zák.*

Nabízením se rozumí jednání pachatele, který projevuje ochotu OPL, jed, přípravek obsahující OPL nebo prekursor poskytnout *jinému*. Jde o jakýkoliv návrh směřující k jiné osobě. Pro dokonání trestného činu není třeba, aby nabídka byla druhou stranou akceptována. *Zprostředkování* je jakékoliv zajištění kontaktu mezi osobami zabývajícími se nakládáním s uvedenými látkami, jestliže předmětem je dodání takových látek. Pachatel (zprostředkovatel) sám s uvedenými látkami nenakládá. Nejčastěji půjde o zajištění kontaktu mezi výrobcem a dealerem či dealerem a odběratelem (uživatelé drogy) a případně i mezi dárce takové látky a příjemcem daru. *Prodejem* se rozumí předání (odevzdání) věci kupujícímu za úplatu. Z občanskoprávního hlediska nejde o nabídku, která je samostatným znakem skutkové podstaty ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák., ale o akceptaci a předání věci. Nemusí jít pouze o prodej konečnému odběrateli, může jít o prodej i mezi výrobcem a osobou zajišťující prodej (dealerem), případně i jiným „mezičlánkem“ obchodního řetězce.¹⁶⁾

Pojmem neoprávněně „*jinak jinému opatřit*“ se rozumí *neoprávněně obstarání OPL, přípravku obsahujícího OPL, prekursoru nebo jedu jinému jiným způsobem než je výslovně uvedeno v § 187 odst. 1 tr. zák. (například darováním, výměnou za jinou věc apod.), ale i způsobem zakládajícím skutkovou podstatu jiného trestného činu (například krádeže, zpronevěry apod.). Tato dikce se vztahuje pouze k předcházejícímu prodeji.*¹⁷⁾ Trestné ve smyslu § 187 odst. 1 tr. zák. je opatrování uvedených látek „pro jiného bez

¹⁵⁾ Z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. 7 To 75/2001.

¹⁶⁾ Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P. a kol.: Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Příručka Ministerstva spravedlnosti ČR, str. 56-57; Bormík, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie, str. 27–30; Chmelík, J.: Drogová kriminalita, str. 29-31. Komentář k trestnímu zákonu.

¹⁷⁾ Z odůvodnění usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. 7 To 75/2001.

ohledu na jejich množství“. Samotné opatřování uvedených látek „pro sebe“ však trestné není, je jím až přechovávání OPL nebo jedu bez povolení v množství větším než malém podle § 187a tr. zák. V případě výroby, vývozu, dovozu nebo nabídky nejde o opatřování, ale o další nakládání s již opatřenou látkou nebo předmětem. **Přechovávání** ve smyslu § 187 odst. 1 tr. zák. musí být vykonáváno pro jiného. Jde o jakýkoliv způsob držení OPL nebo jedu bez povolení. *Pachatel nemusí mít tyto látky přímo u sebe, ale postačí, že je má ve své moci a může s nimi disponovat. Na délce doby přechovávání nezáleží, avšak délka trvání přechovávání má význam pro stupeň nebezpečnosti činu pro společnost.*¹⁸⁾

Trestný čin nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle § 187 tr. zák. patří mezi tzv. ohrožovací trestné činy. Je dokonán výše zmíněnými neoprávněnými formami nakládání s uvedenými látkami. To znamená, že k dokonání není nutné, aby se uvedené látky dostaly až ke konečnému spotřebiteli. Jeho subjektivní stránka je naplněna v případě, že obviněný věděl, že jedná bez povolení (vyžaduje se úmyslné zavinění). Není však třeba dokazovat, zda obviněný věděl, že OPL, se kterou neoprávněně zachází, je uvedena v příloze k zákonu o návykových látkách, na který odkazuje blanketní ustanovení § 195 odst. 1 tr. zák. *Případná neznalost zákona pachatele neomlouvá nejen pokud se týká norem trestního zákona, nýbrž i pokud jde o mimotrestní normy, jichž se trestní zákon ve svých odkazovacích a blanketních ustanoveních dovolává.*¹⁹⁾ Nepřekážení tohoto trestného činu je trestné podle § 167 tr. zák.

K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 187 odst. 2 tr. zák. musí pachatel spáchat tento čin jako člen organizované skupiny nebo ve větším rozsahu anebo vůči osobě mladší než osmnáct let. Za těchto okolností může být pachatel potrestán trestem odnětí svobody na dvě léta až deset let.

Za „**organizovanou skupinu**“ se v souladu s respektovanou judikaturou považuje sdružení nejméně tři trestně odpovědných osob, jejichž vzájemná součinnost na realizování trestné činnosti vykazuje takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající rozdělení a koordinaci úloh jednotlivých účastníků, že tyto okolnosti zvyšují

¹⁸⁾ Z odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 12. 2004, sp. zn. 7 To 5 07/2004.

¹⁹⁾ Z usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 3 Tz 120/2000 ze dne 22. 6. 2000.

*pravděpodobnost úspěšného provedení činu, a tím i jeho nebezpečnost pro společnost.*²⁰⁾ Skupina nemusí mít trvalejší charakter, postačí provedení i jednoho aktu trestné činnosti. Ve vztahu k této okolnosti je třeba úmyslného zavinění. Osoba, která je členem organizované skupiny, je jím vědomě.

Pojem „*ve větším rozsahu*“ není v trestním zákoně blíže specifikován. Nelze jej spojovat s prvkem organizované skupiny ani ho odvozovat od jednorázového množství omamné nebo psychotropní látky většího rozsahu. Z hlediska naplnění této kvalifikační okolnosti je *zásadní množství a druh účinných látek a četnost osob, jejichž potřebu mohou potenciálně uspokojit*. Musí jít o množství, které značně přesahuje jednotlivou denní spotřební dávku a zároveň je tak velké, že je potenciálně způsobilé ohrozit na zdraví nebo přímo na životě větší počet osob (za větší počet osob lze považovat počet dvaceti osob). Vedle toho může mít význam též *finanční vyjádření hodnoty vyráběné, prodávané nebo přechovávané látky (podpůrně lze vyjít z toho, že jde o rozsah, který odpovídá v peněžním vyjádření nejméně způsobení větší škody ve smyslu § 89 odst. 11 tr. zák.), způsob provedení činu, kvalita takové látky, délka její výroby, prodeje a přechovávání a počet osob, jimž byla skutečně prodána nebo pro jejichž použití byla určena.*²¹⁾ Ve vztahu k této okolnosti postačí zavinění z nedbalosti. V každém jednotlivém případě je třeba všechna uvedená hlediska posuzovat se zřetelem na § 88 odst. 1 tr. zák., podle něhož k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Ve vztahu k okolnosti, že byl trestný čin podle § 187 odst. 1 tr. zák. spáchán vůči *osobě mladší osmnácti let*, postačí z hlediska zavinění nevědomá nedbalost. Jde o jinou skutečnost ve smyslu § 6 písm. b) tr. zák. Pachatel nemusí znát věk této osoby, postačí, že vzhledem k určitým okolnostem (např. vzhled osoby, fyzická vyspělost, studium na určité škole apod.) a svým osobním poměrům o této okolnosti vědět měl a mohl.

²⁰⁾ Rozhodnutí č. 45/1986 Sb. rozh. trest.

²¹⁾ Z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2001, sp. zn. 7 To 380/2001 (publikováno v časopisu Soudní rozhledy č. 12/2001 pod SR 146/2001) a usnesení ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. 7 To 75/2001.

K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 187 odst. 3 tr. zák. musí být činem získán značný prospěch nebo způsobena těžká újma na zdraví anebo čin spáchán vůči osobě mladší patnácti let.

Pojem „*značný prospěch*“ je třeba vykládat v kontextu s ustanovením § 89 odst. 11 tr. zák. (značná škoda).²²⁾ Jde o prospěch, který plyne z neoprávněného nakládání s OPL. Při vymezení pojmu *těžká újma na zdraví* se vychází z § 89 odst. 7 tr. zák. Tento těžší následek může být způsoben i z nedbalosti.

V důsledku zpřísnění trestní sazby v § 187 odst. 3 tr. zák. státní zastupitelství a soudy zaznamenaly nemalé obtíže při aplikaci tohoto ustanovení, zejména v případech distribuce marihuany. Díky absenci rozlišení drog podle jejich zdravotní nebezpečnosti (tzv. „měkkých“ a „tvrdých“ drog) je výše trestů nedostatečně diferencovaná. Za opatření, resp. předání byť i jediné dávky jakékoliv drogy *osobě mladší patnácti let*, hrozí pachateli trest odnětí svobody na osm až dvanáct let. Trestně postižitelní jsou i mladiství, kteří již dovršili patnáctý rok věku a nabízejí OPL svým spolužákům mladším patnácti nebo osmnácti let. U těchto mladistvých pachatelů se trestní sazby ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže snižují na polovinu, přičemž horní hranice trestní sazby nesmí převyšovat pět let a dolní hranice jeden rok. Některé orgány činné v trestním řízení proto argumentují úvahou o nižším stupni společenské nebezpečnosti, soudy v odůvodněných případech aplikují ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. o snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici této trestní sazby (tzv. institut mimořádného snížení trestu odnětí svobody). De lege ferenda je třeba u této kvalifikační okolnosti požadovat snížení dolní hranice trestní sazby.

K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 187 odst. 4 tr. zák. musí pachatel tímto činem způsobit těžkou újmu na zdraví více osob (nejméně tří) nebo smrt jedné osobě nebo získat prospěch velkého rozsahu anebo čin spáchat ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. Postačí zavinění z nedbalosti,

---

²²⁾ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 7 To 207/2005.

a to i nedbalosti nevědomé ve smyslu § 5 písm. b) tr. zák. Za těchto okolností hrozí pachateli trest odnětí svobody na deset až patnáct let.

Znak „*prospěch velkého rozsahu*“ je třeba vykládat v kontextu s ustanovením § 89 odst. 11 tr. zák. Vedle toho mohou mít význam i další hlediska jako *druh drogy, její množství, možná cena, účinky látky na život a zdraví více jedinců, propracovanost trestné činnosti,*²³⁾ a to v návaznosti na způsob páchaní trestného činu nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle § 187 tr. zák. Ani Nejvyšší soud ČR nevykládá tento pojem jednoznačně. V usnesení ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 7 To 207/2005 posuzuje prospěch (značný prospěch, prospěch velkého rozsahu) pouze jako ekonomickou kategorii, která má svou zákonnou definici v § 89 odst. 11 tr. zák. vyjádřenou v penězích. Podle mého názoru by pojem „prospěch“ neměl být redukován pouze na peněžitou částku, tj. zisk, kterého pachatel dosáhl svou trestnou činností. Tato skutečnost by měla být zohledněna při posouzení společenské nebezpečnosti jednání pachatele. Soud by měl při výkladu pojmu „prospěch“ přihlížet i k ostatním výše zmíněným objektivně kvantifikovatelným hlediskům.

Ohledně okolnosti „*ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech*“ musí být prokázáno spojení pachatele, který je trestně stíhán, s organizovanou skupinou působící nejméně ve dvou státech, a to případně i včetně České republiky. Pachatel však nemusí být jejím členem. Případy postihu pachatelů drogových trestných činů podle § 187 odst. 4 písm. c) tr. zák. ve vztahu k mezinárodnímu organizovanému zločinu jsou časté. Obchod s OPL je velice lukrativním „podnikáním“, které přináší obrovské zisky a zároveň jednáním, které ohrožuje velice významné hodnoty chráněné právním řádem, zejména zdraví a bezpečnost velkého množství osob. Zastávám názor, že by bylo vhodné u těchto zvláště kvalifikovaných případů uvažovat o zpřísnění trestních sazeb, případně i o možnosti uložit výjimečný trest podle ustanovení § 29 tr. zák.

---

²³⁾ Z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2005, sp. zn. 7 To 463/2005.

3.3.2. Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a trestního zákona

Trestného činu podle § 187a tr. zák. se dopustí ten, *kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém*. Pachatel může být potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem a spáchá-li tento čin *ve větším rozsahu* odnětím svobody na jeden rok až pět let. Chráněným objektem trestného činu je zájem společnosti na kontrole oběhu OPL či jedů, protože tyto látky mohou výrazně ohrozit zdraví člověka nebo jeho život.

Toto ustanovení postihuje neoprávněné držení uvedených látek za splnění kvantitativního znaku *pouze* pro vlastní potřebu, nevztahuje se však na přechovávání prekursorů a přípravků obsahujících OPL. Samotné užívání OPL v České republice není trestné.

Novela trestního zákona, provedená zákonem č. 112/1998 Sb., s účinností od 1. 1. 1999 zavedla opět trestnost neoprávněného přechovávání OPL nebo jedu, a to v množství větším než malém. Přijetí nové zákonné úpravy vyvolalo bouřlivou odbornou i veřejnou diskusi o následcích kriminalizace držení nelegálních drog pro vlastní potřebu. Odpůrci této novely se obávali, že dojde ke kriminalizaci prostých uživatelů drog, především mladých lidí, a tím k radikálnímu nárůstu trestné činnosti. Dále toho, že drogově závislí z obavy trestního stíhání nebudou vyhledávat odbornou pomoc. Tyto obavy se však naštěstí nepotvrdily.

Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona č. 112/1998 Sb. měla být trestněprávní úprava uvedena do souladu s mezinárodními závazky. V § 187a tr. zák. se promítl zejména čl. 36 odst. 1 písm. a) Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961 ve znění čl. 14 odst. 1 Protokolu o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972, podle kterého se smluvní strany zavazují učinit opatření nutná k tomu, aby za trestný čin byla považována držba drog bez zákonného povolení, tj. jakékoliv nelegální držení drog bez ohledu na motiv, ovšem s výhradou svých ústavních předpisů. Úmluva proti nedovolenému obchodu s OPL z roku 1988 v čl. 3 odst. 2 vyzývá smluvní

strany k tomu, aby uznaly přechovávání, získávání nebo pěstování OPL pro osobní potřebu za trestné činy, pokud jsou spáchány úmyslně, v závislosti na svých ústavních principech a základních zásadách právního systému. Z čl. 3 odst. 4 této Úmluvy vyplývá, že smluvní strany mohou podle svého uvážení stanovit, je-li pachatelem trestného činu uživatel OPL, že vedle stíhání a potrestání bude tento pachatel podroben léčbě, výchově, postpenitenciární péči, rehabilitaci či resocializaci. Případně přijmout uvedená opatření jako alternativu vedle stíhání či potrestání za tento trestný čin.

Subjektem tohoto trestného činu je osoba zneužívající OPL, která přechovává OPL za účelem jejich konzumace. Ustanovení § 187a tr. zák. neodlišuje drogově závislé od experimentátorů či jednorázových uživatelů. Trestní odpovědnost ale nelze dovést u osob, které mají v důsledku závislosti na drogách vymizelé rozpoznávací nebo ovládací schopnosti. Jde o osoby nepříčetné podle § 12 tr. zák., které nejsou za tento čin trestně odpovědné. Ustanovení § 187a tr. zák. nepostihuje dealery ani distributory. Tyto osoby jsou trestně postižitelné podle ustanovení § 187 tr. zák.

Vždy je třeba prokázat motiv jednání pachatele, tj. zda drogu přechovával pro jiného nebo pro sebe bez povolení v množství větším než malém a toto množství přechovávat chtěl nebo byl s tím alespoň srozuměn. V praxi se často objevují případy, kdy uživatelé drog sami OPL prodávají, aby si na ně vydělali. V případě zadržení se hájí tím, že OPL, které u nich byly zajištěny, mají pro vlastní potřebu. Pouze v případě důkazní nouze, pokud jim nebude prokázán prodej OPL, se vůči nim použije subsidiárně ustanovení § 187a tr. zák. (české právo vychází z procesního pravidla *in dubio pro reo*).²⁴⁾ Ustanovení § 187a tr. zák. „přechovávání pro sebe“ nebo-li pro potřebu pachatele je vůči § 187 tr. zák. „přechovávání pro jiného“ subsidiární skutkovou podstatou privilegovanou. *Skutková podstata tohoto trestného činu dopadá tedy na případy, kdy bude u určitých osob zjištěno přechovávání OPL v množství, které přesahuje jejich běžnou potřebu, ale nepodaří se jim prokázat, že je přechovávají pro jiného.*²⁵⁾

²⁴⁾ „Dokázána musí být vždy vina, pouhé nevyvrácené podezření k odsouzení nestačí.“: Císařová, D. a spol.: Trestní právo procesní. 3. aktualizované a rozšířené vydání, Linde, Praha, 2004, str. 293.

²⁵⁾ Z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2001, sp. zn. 7 To 206/2001.

Za neoprávněné přechovávání OPL nelze považovat držení drogy za účelem její aplikace pod lékařským dozorem v rámci tzv. substituční léčby (například používání metadonu v léčbě heroinové závislosti).

Zákonný znak „množství větší než malé“ není v trestním zákoně ani jiné právní normě blíže definován. Zákonodárci předpokládali, že konkrétní množství stanoví judikatura. Právě tento neurčitý pojem přinesl obtíže při aplikaci práva. Pro potřeby Policie ČR byl proto vydán interní akt – závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/1998 ze dne 9. 12. 1998, kterým se upravuje postup příslušníků Policie ČR při odhalování protiprávních jednání souvisejících s toxikomanií s přílohou orientačních hodnot „malého množství“ nejčastěji se vyskytujících OPL na české drogové scéně. Pro zajištění jednotného postupu státních zastupitelství vydala nejvyšší státní zástupkyně dne 27. 4. 2000 pokyn obecné povahy č. 6/2000, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. s přílohou orientačních hodnot odpovídající znění ustanovení § 187a odst. 1, 2 („množství větší než malé“ a „větší rozsah“) nejčastěji se vyskytujících OPL (viz. příloha č. 2). Tento pokyn byl zrušen pokynem obecné povahy č. 2/2006 ze dne 16. srpna 2006 o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. Policie aktualizovaným závazným pokynem policejního prezidenta č. 86/2006 ze dne 7. září 2006, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou, převzala kvantifikaci Nejvyššího státního zastupitelství. Soudy však nejsou při výkladu pojmu „množství větší než malé“ těmito interními pokyny vázány.

Soudní judikatura není při výkladu pojmu „množství větší než malé“ jednoznačná. Aplikační praxe se přiklání k rozhodnutí publikovanému ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod zn. R 46/2000,²⁶⁾ podle kterého *za množství větší než malé ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. je třeba považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek –*

²⁶⁾ Jde o usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 4 To 23/2000 ze dne 8. 2. 2000.

převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta (v případě metamfetaminu/pervitinu desetinásobně). Při posuzování otázky, zda je naplněn tento zákonný znak, nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a uživatelem těchto látek v pokročilém stádiu závislosti. Pro naplnění znaku přechovávání ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. postačí po formální stránce jakýkoliv způsob držení OPL či jedu bez povolení pro sebe. Musí však jít o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti). Toto rozhodnutí vykládá zákonný znak u všech osob přechovávajících OPL či jed stejně, nerozlišuje prvokonzumenty od drogově závislých. Dále z něj vyplývá, že za přechovávání ve smyslu ustanovení § 187a odst. 1 tr. zák. nelze pokládat spotřební držbu, tzn. držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím, byť by šlo o množství jinak splňující znak množství větší než malé. V zásadě každé aplikaci OPL předchází časový úsek jejího držení konzumentem, ale toto ustanovení postihuje pouze přechovávání, nikoliv samotnou konzumaci drog. Ve vztahu k pojmu „přechovává“ je tedy zohledněn určitý individualizující prvek, tj. závislost držitele OPL.

Naopak Městský soud v Praze posuzuje tento zákonný znak jako *určitý násobek běžné denní dávky (tzv. spotřební dávky) jejího uživatele, stanovený diferencovaně ve vztahu k jednotlivým omamným a psychotropním látkám s ohledem na jejich škodlivé účinky a rizika spojená s jejich zneužíváním. Uživateli je totiž třeba tolerovat určité předzásobením těmito látkami, na nichž je prokazatelně závislý, ale pouze k bezprostřednímu užití (na 1 – 2 dny). Předpokladem trestního postihu podle § 187a odst. 1 tr. zák. je přechovávání takového množství OPL, které obecně znamená zvýšené nebezpečí pro zdraví nebo život a ve vztahu ke konkrétnímu uživateli přesahuje jeho běžnou potřebu. Množství OPL je třeba posoudit individuálně u každé takové látky (každá látka působí jinak na lidský organismus) a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu i k osobě uživatele. Určujícím kritériem pro stanovení tohoto množství je účinek dané OPL na zdraví a zvláště psychiku jejího uživatele. Posouzení takového účinku patří do soudně znaleckého oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie.*²⁷⁾ Podle tohoto rozhodnutí využití závazného pokynu policejního prezidenta a pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně, obsahujících orientační hodnoty „množství většího než malého“ OPL, nemá oporu v zákoně.

²⁷⁾ Z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2001, sp. zn. 7 To 206/2001.

Podle mého názoru je při hodnocení množství OPL nutný individuální přístup řešení každého případu, a proto se přikláním k rozhodnutí Městského soudu v Praze. Množství větší než malé by mělo být stanoveno podle jednotných kritérií respektujících medicínské hledisko užívání OPL, s přihlédnutím ke stupni závislosti toxikomana, jeho toleranci (snášlivosti) k užívání drog a také druhu, čistotě a způsobu aplikace drogy. Podle návrhu nového trestního zákona je vláda zmocněna k vydání nařízení, které stanoví jaké je množství větší než malé.

Dříve než je zahájeno trestní stíhání podle § 160 tr. řádu, musí orgán činný v trestním řízení vyřešit tzv. prejudiciální (předběžnou) otázku, tj. zda nástrojem trestného činu podle ustanovení § 187a tr. zák. byla OPL ve smyslu § 195 odst. 1 tr. zák. Přibrání znalce podle § 105 odst. 1 tr. řádu je nezbytné k podání znaleckého posudku z oboru toxikologie, který slouží k určení toho, zda přechovávaná látka je omamnou nebo psychotropní látkou. U zajištěné drogy je nutné brát dále v úvahu možnost jejího „naředění“. I napohled větší množství drogy nemusí naplňovat znak „množství větší než malé“, proto je třeba odborně zjišťovat kromě druhu i množství účinné látky v zajištěné směsi. *V jednoduchých případech může tento posudek nahradit i odborné vyjádření příslušného orgánu ve smyslu § 105 odst. 1 věta první tr. řádu.*²⁸⁾

*Přibrání znalců z oboru psychiatrie podle § 116 odst. 1 tr. řádu, specializovaných na tzv. nealkoholovou toxikomanií, bude zpravidla nezbytné tehdy, bude-li u konzumenta OPL zapotřebí posoudit stupeň závislosti na nich a s tím souvisící individuální toleranci (snášlivost) vůči vyšším dávkám.*²⁸⁾ Znalecký posudek by měl vést i k objasnění toho, jaká dávka je pro tuto závislou osobu běžnou dávkou a do jaké míry užívání drog ovlivnilo, tj. snížilo resp. vyloučilo rozpoznávací a ovládací schopnosti držitele drogy, což je rozhodující pro posouzení, zda se osoba dopustila trestného činu podle ustanovení § 187a tr. zák. nebo se jedná o osobu nepřičetnou ve smyslu § 12 tr. zák. V posudku by měl znalec také uvést vhodné léčebné či jiné opatření vůči této osobě.

---

²⁸⁾ Z odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tz 56/2001 ze dne 19. dubna 2001, publikováno ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod R 60/2001.

Z hlediska naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby *přechovávání OPL nebo jedu „ve větším rozsahu“* je třeba vzít v potaz množství přechovávané látky, které by mělo značně přesáhnout běžnou potřebu pachatele. Dále je třeba hodnotit i *druh a kvalitu takové látky, délku jejího přechovávání* (nemělo by jít o ojedinělé a pouze krátkodobé přechovávání), *skutečnost, zda pachatel požívá či jinak užívá takové látky pravidelně nebo jen občas, velikost obvykle zneužívané dávky pachatelem.*²⁹⁾ Tyto další skutečnosti je třeba posuzovat s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu. Z hlediska zavinění postačí nedbalost.

Množství větší než malé je hranicí mezi trestným činem podle § 187a tr. zák. a přestupkem podle § 30 odst. 1 písm. j) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, který spočívá v neoprávněném přechovávání omamné a psychotropní látky v *malém množství* pro vlastní potřebu. O přestupku nerozhoduje soud, ale projednávají jej dle § 52 písm. b) zákona o přestupcích orgány Policie ČR. Lze za něj uložit pokutu až do výše 15 000 Kč. Pojem „malé množství“ není v tomto zákoně rovněž blíže vymezen. Podle Nejvyššího soudu ČR se tímto množstvím ve smyslu § 187a tr. zák. rozumí *individuálně určená denní dávka omamné nebo psychotropní látky v množství obvyklém pro konkrétní osobu užívající tyto látky, která odpovídá stupni její závislosti na těchto látkách, aniž je způsobilá vážně ohrozit zdraví nebo život této osoby.*³⁰⁾

V souvislosti se zavedením trestnosti přechovávání OPL pro vlastní potřebu byla v letech 1999 – 2001 v rámci Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky zpracována krátkodobá studie pod názvem „*Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy*“ (dále jen PAD), která se zabývala především důsledky zavedení trestnosti držení nelegálních drog pro vlastní potřebu do praxe. Ze studie jednoznačně vyplývá, že dostupnost nezákoných drog se v těchto letech v ČR nesnížila, neklesl ani počet jejich uživatelů a počet nových případů užívání drog se rovněž nesnížil. Naopak dochází ke zvýšení užívání konopí a stále častějšímu prolínání trhu s tzv. „měkkými“ a „tvrdými“

²⁹⁾ Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tz 142/2000 ze dne 12. 7. 2000, publikováno v časopise Právní rozhledy č. 10/2000, str. 469.

³⁰⁾ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 2 Tz 29/2000 ze dne 14. 1. 2000.

drogami (stav, kdy na jednom místě, případně od jednoho dealera, je možno koupit celé spektrum nezákonných drog).

Na základě výsledků PAD vláda přijala určitá opatření. Jedním z nich bylo legislativně rozdělit drogy do dvou respektive tří kategorií podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti a v rámci přípravy rekodifikace trestního práva hmotného vzít v úvahu výsledky projektu PAD a provést revizi skutkových podstat a revizi sankcí trestných činů spojených s drogovou problematikou.³¹⁾

Orgány činné v trestním řízení vnímají dopady novelizace drogové legislativy značně rozporuplně. Soudci se shodují na nutnosti přísného postihu dealingu, naopak jsou ve svém postoji umírněnější ve vztahu k uživatelům drog.³²⁾ Státní zástupci poukazují na obtíže spojené s dokazováním závažnější drogové trestné činnosti.³³⁾ Uživatelé drog většinou nechtějí proti dealerům svědčit. Využívají svého práva dle ustanovení § 100 odst. 2 tr. řádu odepřít vypovídat, protože i jim hrozí trestní stíhání, a to za držení OPL pro vlastní potřebu dle § 187a tr. zák. Někdy je ale možné věc objasnit pouze na základě výpovědi konzumenta drog, jemuž byly OPL prodány. Ze strany obhajoby je pak často namítáno možné narušení objektivitu jeho vnímání. V tomto případě bude třeba posoudit věrohodnost výpovědi této osoby posudkem znalce – psychologa, což značně prodlouží řízení. V praxi se vyskytly i případy, kdy někteří kriminalisté nabízeli beztrestnost uživatelům nelegálních drog, kteří přechovávali bez povolení OPL v množství větším než malém, za jejich svědectví týkající se závažnější drogové kriminality. Tento postup však není legitimní.

Ustanovení § 187a tr. zák. nerozlišuje drogy podle míry jejich zdravotních a společenských rizik, tj. drogy „měkké“ a „tvrdé“. Tvrdé drogy způsobují prokazatelně větší zdravotní újmu a mají výrazně negativní účinky na sociální postavení uživatele, proto je rozdělení drog podle nebezpečnosti a jeho zakotvení v trestním zákoně nutné.

³¹⁾ Z usnesení vlády ČR č. 1177 ze dne 14. listopadu 2001 k projektu Analýza dopadů novelizace drogové legislativy.

³²⁾ Zábranský, T., Mravčík, V., Gajdošíková, H., & Miovský, M. (2001). PAD: projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR (Souhrnná závěrečná zpráva), str. 38.

³³⁾ Zvláštní zpráva Nejvyššího státního zastupitelství o poznatcích k aplikaci novely trestního zákona č. 112/1998 Sb., zejména skutkové podstaty trestného činu podle § 187a TZ (analytický a legislativní odbor Nejvyššího státního zastupitelství, 2000).

Podle mého názoru by bylo žádoucí, aby se dolní hranice trestní sazby za držení tzv. „měkkých“ drog snížila.

U osob závislých na drogách lze předpokládat recidivu jednání, spočívající v neoprávněném přechovávání OPL pro vlastní potřebu. Dle § 34 písm. l) tr. zák. soud nemusí tuto okolnost pokládat za přitěžující, jestliže se pachatel dopustil tohoto trestného činu znovu proto, že se oddává zneužívání omamných nebo psychotropních látek a jedů. Na skutkovou podstatu uvedenou v § 187a tr. zák. se nevztahují povinnosti dle ustanovení § 167 a § 168 tr. zák. překazit či oznámit tento trestný čin.

3.3.3. Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 trestního zákona

Trestného činu podle § 188 tr. zák. se dopustí ten, *kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu.* Pachateli hrozí trest odnětí svobody na jeden rok až pět let nebo zákaz činnosti či peněžitý trest nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. K naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 188 odst. 2 tr. zák. musí pachatel spáchat tento čin ve větším rozsahu nebo vůči osobě mladší osmnácti let anebo získat značný prospěch. Tato kvalifikovaná jednání mohou být postižena trestem odnětí svobody na dvě léta až deset let. Ustanovení § 188 tr. zák. je zařazeno mezi trestné činy, jejichž nepřekážení je trestné podle § 167 tr. zák.

Předmětem určeným k nedovolené výrobě se rozumí nejen přístroje, zařízení a jejich technické součásti, ale i suroviny a pomocné látky, které se při výrobě drog používají a zároveň jsou určené k takové výrobě.³⁴⁾ Úmyslné zavinění pachatele musí

³⁴⁾ Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání, C.H. Beck, Praha 2004, str. 1075; Jelínek, J. a kol.: Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou, Linde, Praha 2005, str. 201; Chmelík, J. a kol.: Drogová kriminalita. MV ČR, Praha 1999, str. 40; Borník, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie. Odbor prevence a kriminality MV, Praha 2000, str. 38.

zahrnovat určenost předmětu ke škodlivému účelu, tj. nedovolené výrobě OPL, přípravku obsahujícího OPL či jedu. Trestně postižitelné je opatření takového předmětu nejen sobě, ale i jinému. Opatřením předmětu se rozumí rovněž vypěstování rostlin, které samy o sobě drogou nejsou, pro účely výroby OPL nebo jedu.³⁴⁾ Pokud by již samotné vypěstované rostliny takovou látkou byly, pak by se jednalo o „opatření OPL“ podle ustanovení § 187 odst. 1 tr. zák.

V ustanovení § 188 tr. zák. jde o případ přípravy ve smyslu § 7 odst. 1 tr. zák., která je ve zvláštní části trestního zákona postížena jako samostatný trestný čin, avšak je v poměru subsidiarity k přípravě výroby OPL podle § 187 odst. 1, odst. 2 tr. zák.³⁵⁾ Pokud by si pachatel opatřil a přechovával předmět určený k výrobě OPL v úmyslu neoprávněně (bez povolení) takové látky vyrábět, jde o přípravu k trestnému činu nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle § 7 odst. 1, § 187 odst. 2 až 4 tr. zák. pouze v případě, že se jeho úmysl vztahoval i k některé z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby tohoto trestného činu. Příprava je trestná jen u zvlášť závažných trestných činů obsažených v ustanovení § 41 odst. 2 tr. zák. Z toho vyplývá, že ustanovení § 188 tr. zák. se vztahuje na případy mající charakter přípravného jednání k trestnému činu podle § 187 tr. zák.

Kvalifikační okolnost „*ve větším rozsahu*“ je naplněna tehdy, je-li stupeň nebezpečnosti pro společnost značně vysoký. Jedná se především o výrobu, opatření, přechovávání předmětů určených k nedovolené výrobě OPL, přípravků obsahujících OPL či jedu ve značném množství a jde o kompletní zařízení k výrobě sloužící pro více osob (nejméně třem lidem) nebo o soustavné vyrábění těchto předmětů a jejich dodávání různým odběratelům. Kromě množství a kvality předmětů je třeba hodnotit i množství, druh a kvalitu látky, která mohla být na takovém zařízení vyráběna, způsob provedení činu³⁶⁾ (např. zda šlo o nahodilou nebo pravidelnou činnost) apod. Další okolnosti

³⁵⁾ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2001, sp. zn. 7 To 75/2001 a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. 2 To 144/2003.

³⁶⁾ Jelínek, J. a kol.: Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou, Linde, Praha 2005, str. 201; Sotolář, A., Půry, F., Šámal, P. a kol.: Trestná činnost související se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Příručka Ministerstva spravedlnosti ČR, str. 65; Borník, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie, Odbor prevence a kriminality MV, Praha 2000, str. 38 - 39; Chmelík, J. a kol.: Drogová kriminalita. MV ČR, Praha 1999, str. 41 - 42.

podmiňující použití vyšší trestní sazby (spáchá-li čin vůči osobě mladší než osmnáct let a získá-li takovým činem značný prospěch) jsou vysvětleny u předchozích trestných činů.

3.3.4. Šíření toxikomanie podle § 188a trestního zákona

Trestného činu šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. se dopustí ten, *kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří*. Pachatel může být potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem. Nejen jednání samotné, ale i následek tj. šíření drog musí být zahrnut pachatelovým úmyslným zaviněním.

Trestný čin šíření toxikomanie byl zaveden novelou trestního zákona č. 175/1990 Sb. Jeho objektem je zájem na ochraně společnosti před možným ohrožením, které vyplývá ze zneužívání jiných návykových látek než alkoholu. Novela trestního zákona, provedená zákonem č. 134/2002 Sb. (tzv. harmonizační novela), s účinností od 1. 7. 2002 rozšířila kvalifikovanou skutkovou podstatu o odst. 2 písm. b) a upřesnila tak způsob spáchání tohoto trestného činu.

K naplnění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby podle § 188a odst. 2 písm. a), b) tr. zák. musí pachatel spáchat čin uvedený v odst. 1 vůči osobě mladší než osmnáct let nebo takový čin spáchat tiskem (noviny, časopisy a jiná periodika), filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí (jakou je především Internet) nebo jiným obdobně účinným způsobem (např. prostřednictvím letáků). Za to může být potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

K naplnění zákonných znaků trestného činu podle ustanovení § 188a tr. zák. *není nutné, aby osoby, jimž je jednání pachatele popsáno v této skutkové podstatě určeno, jím byly skutečně ovlivněny.*³⁷⁾ Postačí tedy, aby pachatelovo jednání směřovalo k vyvolání

³⁷⁾ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 2 To 461/97 ze dne 17. 9. 1997. Publikováno ve Sbirce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod R 17/1999 a R 31/1998.

rozhodnutí o zneužívání návykových látek u osob, jimž je takové jednání určeno. Není však nutné, aby skutečně ke zneužití těchto látek došlo. Umělcům, kteří ve svých dílech zobrazují užívání drog, nehrozí postih za tento trestný čin.

Trestní zákon pojmy „svádí“, „podporuje“, „podněcuje“ a „šíří“ blíže nevymezuje. Orgány činné v trestním řízení při posuzování těchto znaků vycházejí z obecně přijímaného výkladu. „**Svádění**“ je třeba vykládat jako intenzivnější činnost pachatele, zejména vůči osobě, která zkušeností se zneužíváním jiných návykových látek než alkoholu nemá, pokud tím sleduje vzbuzení rozhodnutí o zneužívání těchto látek v jiné konkrétní osobě (např. přemlouváním ke zneužívání, předvedením způsobu zneužívání těchto látek apod.). Jeho jednání směřuje vždy k určité konkrétní osobě. Je možné svádět i prostřednictvím tzv. „živého nástroje“, tj. osoby, která není např. trestně odpovědná. „**Podporování**“ se rozumí fyzická podpora, tj. jednání, které je vedeno úmyslem podporovat v určité osobě zneužívání návykových látek (např. opatřením těchto látek, injekčních stříkaček, zavedením osoby do komunity toxikomanů), ale i podpora psychická (intelektuální) spočívající v psychické pomoci (např. v utvrzování předsevzetí zneužívat návykové látky jiné než alkohol).³⁸⁾ Může směřovat jak vůči osobě začínající se zneužíváním, tak i vůči osobě, která již tyto látky zneužívá. Výměna použitých injekčních jehel a stříkaček za nové, poskytování rad, jak drogu bezpečně aplikovat v rámci programu zvaném harm reduction (minimalizace zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog), který spadá do terciární drogové prevence, není podporou braní drog.

„**Podněcování**“ je projev, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob, jejichž okruh není nijak omezen, rozhodnutí nebo alespoň náladu vedoucí ke zneužívání návykových látek. Na formě projevu nezáleží.³⁹⁾ Podle právního výkladu je možný postih i za podněcování ke zneužívání takových návykových látek, jejichž držení nebo nakládání s nimi nelze zakázat (např. organická rozpouštědla, ředidla, čisticí prostředky). „**Šíření zneužívání návykové látky jiné než alkohol**“ je jakékoliv jednání vůči blíže

³⁸⁾ Šámal, P., Pury, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání, C.H. Beck, Praha 2004, str. 1077; Chmelík, J. a kol.: Drogová kriminalita. MV ČR, Praha 1999, str. 42; Borník, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie. Odbor prevence a kriminality MV, Praha 2000, str. 40.

³⁹⁾ Z odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 2 To 461/97 ze dne 17. 9. 1997.

nekonkretizovaným osobám (potenciálním toxikomanům), které směřuje k rozšíření zneužívání těchto látek (např. vyzváním k jejich aplikaci). Může jít i o schvalování trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a § 188 tr. zák.⁴⁰⁾

U trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 188 tr. zák. a šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. chybí přísnější ustanovení pro postih pachatelů, kteří tyto činy spáchají vůči osobám mladším patnácti let.

Některé nestátní neziskové organizace, zabývající se bojem proti drogám a poskytující pomoc toxikomanům, v rámci preventivních aktivit testují na různých tanečních akcích tablety nabízené jako extáze s cílem snížit rizika užití neznámé látky. Jde o orientační detekci, zda kontrolovaná tableta obsahuje účinnou látku MDMA nebo jí příbuzné látky. Pokud test ukáže pozitivní výsledek, je žadatel informován o bezpečném způsobu užití drogy. V případě, že test reaguje na přítomnost MDMA negativně, není užití tablety doporučeno. V této souvislosti se v roce 2002 Policie ČR Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování obrátila na Nejvyšší státní zastupitelství se žádostí o zaujetí stanoviska, zda se tyto subjekty uvedeným jednáním nemohou dopouštět trestného činu šíření toxikomanie dle § 188a tr. zák. Podle názoru policie se jedná o vědomou podporu zneužívání návykových látek.

Nejvyšší státní zastupitelství (dále jen NSZ) vydalo „*Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k možné trestní odpovědnosti při testování drogy „extáze“ nestátními organizacemi zabývajícími se preventivní činností v boji proti drogám*“ (pod č. 26/2002 Sbírky výkladových stanovisek NSZ) z něhož vyplývá, že jednání osob, které provádějí ověřování složení chemických látek známých jako droga „extáze“ používaných při hromadných společenských akcích, může založit podezření ze spáchání některého z tzv. drogových trestných činů podle trestního zákona. Navíc jde

⁴⁰⁾ Borník, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie, str. 40; Chmelík, J.: Drogová kriminalita, str. 42; Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P. a kol.: Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení, str. 51–53.

o činnost zakázanou podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, protože pro tento účel nelze vydat povolení k zacházení s uvedenými látkami. Případná trestní odpovědnost za některý z těchto trestných činů by mohla být vyloučena tehdy, pokud by bylo v přípravném řízení spolehlivě zjištěno, že tuto činnost provádí osoba, která :

- a) je svou činností výhradně zaměřena na prevenci a pomoc osobám ohroženým toxikomanií,
- b) se prokazatelně a dlouhodobě podílí významným způsobem na preventivní (charitativní) činnosti v oblasti boje proti drogám,
- c) provede toto ověření složení chemických látek výlučně na základě žádosti jednotlivého potencionálního uživatele a pouze pro jeho vlastní osobní potřebu ohledně dávky, která nepřesahuje držení množství drogy většího než malého (§ 187a tr. zák.),
- d) přitom jedná bez úmyslu rozšiřovat tímto způsobem zkoumanou látku mezi další osoby a nenakládá s ní žádným ze způsobů uvedených v ustanovení § 187 tr. zák.,
- e) upozorní současně potencionálního uživatele na možná rizika spojená s užitím této látky pro jeho zdraví i na společenskou nepřipustnost šíření a zneužívání OPL a jedů, a
- f) vykonává aktivitu motivovanou výlučně snahou snížit možné riziko vážného ohrožení zdraví nebo života konzumenta těchto látek, který o testování látky požádal.

Orgány činné v trestním řízení budou posuzovat činnost těchto institucí v každém jednotlivém případě zvlášť, protože až na základě řádně zjištěného skutkového stavu mohou učinit závěr, že se o trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. nejedná. Pokud jsou splněny výše zmíněné podmínky, není naplněna subjektivní stránka tohoto trestného činu, neboť zde chybí úmysl směřující k šíření toxikomanie. Avšak bez zřetele na splnění těchto podmínek přichází v úvahu trestní odpovědnost či spoluodpovědnost osob provádějících testování tablet za možný následek plynoucí z užití takové látky na zdraví konzumujícího, k němuž by došlo v bezprostřední souvislosti s ověřováním složení chemické látky. Potom by se mohlo jednat o některý z trestných činů proti životu a zdraví podle hlavy sedmé zvláštní části trestního zákona.

Ministerstvo vnitra a Policie ČR vydaly společné „Stanovisko k testování tablet extáze“,⁴¹⁾ z něhož jasně vyplývá, že testování tablet extáze na tanečních akcích nepodporují. Svůj závěr odůvodňují tím, že prováděná testování jsou nespolehlivá, jedná se o vědomý hazard se zdravím konzumentů a z legislativního hlediska nelze uvedenou činnost provádět.

3.4. Alternativní řešení trestné činnosti drogově závislých osob

Trestání nemocných osob závislých na drogách je problematické, protože trest odnětí svobody sám o sobě neodstraní příčinu jejich trestné činnosti, tj. problém drogové závislosti. V těchto případech by měla být dána přednost alternativám trestního stíhání. Soudy často ukládají alternativní tresty, zejména obviněným za přechovávání konopných látek, jako je podmíněné odsouzení podle § 58 a § 59 tr. zák., podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem podle § 60a tr. zák., trest obecně prospěšných prací podle § 45 a § 45a tr. zák. Dále ukládají hmotněprávní alternativy k potrestání jako je upuštění od potrestání podle § 24 a § 25 tr. zák. za současného uložení ochranného léčení dle § 72 tr. zák. nebo i bez něj, podmíněné upuštění od potrestání s probačním dohledem podle § 26 tr. zák. V některých případech, zejména dopustí-li se osoba tohoto trestného činu poprvé a jsou-li zároveň splněny zákonem stanovené podmínky, soud podle § 307 tr. řádu podmíněně zastaví trestní stíhání na přiměřenou zkušební dobu (tzv. odklon v trestním řízení).

3.4.1. Ochranné léčení a přiměřená povinnost podle § 26 odst. 4 tr. zák.

Jako alternativu k trestu odnětí svobody lze u osob závislých na omamných a psychotropních látkách využívat léčení, zejména v případech nedovoleného přechovávání OPL pro vlastní potřebu podle § 187a tr. zák. a trestné činnosti páchané za účelem opatření prostředků na jejich nákup (tzv. sekundární drogová kriminalita). Soud může uložit uživateli drog nucené ochranné protitoxikomanické léčení podle § 72 tr. zák. nebo

⁴¹⁾ Zdroj: www.mvcr.cz/policie/prezentace/npdc (Oficiální stanoviska jiných subjektů).

přiměřenou povinnost podrobit se léčení závislosti na návykových látkách podle § 26 odst. 4 písm. c) tr. zák., která není ochranným léčením ve smyslu § 72 tr. zák., a to v rámci zkušební doby při podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, podmíněném zastavení trestního stíhání, podmíněném odsouzení nebo při podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem. Ochranné léčení (dále též „OL“) by mělo být ukládáno v případě, že soud podmíněně upouští od potrestání nebo obžalovaného podmíněně odsuzuje jen tehdy, nebude-li postačovat léčení ve formě přiměřené povinnosti. Pachatel je povinen tuto povinnost ve zkušební době plnit. Pokud by se léčení nepodrobil, soud rozhodne o uložení trestu (u podmíněného upuštění od potrestání s dohledem) nebo o tom, že se podmíněně odložený trest vykoná (u podmíněného odsouzení). Naopak nepodrobení se ochrannému protitoxikomanickému léčení, které bylo soudem pravomocně uloženo, může mít za následek další trestní stíhání, a to pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák. Výkon ochranných opatření, kam spadá i ochranné léčení, sledují úředníci Probační a mediační služby.⁴²⁾

Ochranné léčení nemusí být jen alternativou k potrestání, ale lze jej uložit i vedle trestu. Podle § 72 odst. 2 písm. b) tr. zák. může soud ochranné léčení uložit fakultativně, jestliže pachatel, který zneužívá návykovou látku (podle judikatury musí jít o užívání, které má povahu chorobného návyku), spáchal trestný čin pod jejím vlivem⁴³⁾ nebo v souvislosti s jejím zneužíváním.⁴⁴⁾ Ochranné léčení není časově omezeno, trvá, dokud to vyžaduje jeho účel. Pokud není toxikoman k léčbě motivován a nepřistupuje k ní dobrovolně, ochranné léčení neplní svou úlohu. Z tohoto důvodu znalci často nařízené protitoxikomanické léčení nedoporučují, protože bez motivace a spolupráce toxikomana není efektivní a je tak zřejmé, že žádného účelu nemůže být dosaženo. I soudci stále více preferují léčbu, již se uživatelé OPL podrobují z vlastní vůle.

Trestní zákon rozlišuje dvě formy ochranného léčení – léčení ústavní a léčení ambulantní. **Ambulantní léčbu** může soud uložit tehdy, lze-li vzhledem k povaze a léčebným možnostem očekávat, že účel léčení bude splněn i při ponechání léčené osoby

⁴²⁾ § 4 odst. 2 písm. d) zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.

⁴³⁾ Např. přechovávání OPL dle § 187a tr. zák.

⁴⁴⁾ Např. majetková trestná činnost či drobné dealerství osob závislých na OPL.

na svobodě. Zajišťují ji převážně psychiatrické ordinace (tzv. AT ordinace) a také denní stacionáře poskytující psychiatricko-psychologickou a psychosociální péči o „pacienty“, pro které je běžná ambulantní léčba málo intenzivní. *Ústavní léčba* je prováděna ve zdravotnických zařízeních, a to na psychiatrických odděleních nemocnic nebo v psychiatrických léčebnách. Její délka závisí na řadě faktorů, zejména na délce drogové kariéry, celkovém zdravotním a psychickém stavu drogově závislé osoby, jejím přístupu k léčbě. Může zahrnovat i tzv. detoxifikaci, která slouží k zvládnání odvykacích stavů a připravuje „pacienta“ na další léčbu. Pro osoby s těžším stupněm drogové závislosti je určena dlouhodobá rezidenční léčba v terapeutických komunitách, kde se tyto osoby aktivně podílejí na léčbě.⁴⁵⁾ Relativně nedostatečná kapacita některých léčebných zařízení vede k prodlužování čekací doby na přijetí. Již během léčby by měly být vytvářeny podmínky pro resocializaci závislé osoby, aby po absolvování léčení nepropadla zpět do závislosti a nedošlo tak k jejímu návratu k drogové kriminalitě. Součástí léčby proto bývá pracovní terapie (tj. nácvik soběstačnosti, pracovních návyků u jednotlivců), sociální poradenství či výuka sociálních dovedností.

3.4.2. Paralelní uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody a ochranného léčení

Ochranné léčení může být uloženo vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody. Trestní zákon ve smyslu § 72 odst. 4 preferuje výkon ochranného léčení přímo ve věznicích, tedy během výkonu trestu odnětí svobody. V několika věznicích fungují pro závislé uživatele drog specializovaná oddělení pro výkon ochranného protitoxikomanického léčení v ústavní formě (věznice Opava, Rýnovice a Znojmo) a oddělení specializovaná pro diferencovaný výkon trestu odnětí svobody odsouzených s poruchou osobnosti a chování způsobenou užíváním OPL (věznice Bělušice, Nové Sedlo, Ostrov, Plzeň, Příbram, Všehrdy).⁴⁶⁾ V současné době většinou odsouzení nejdříve nastupují výkon trestu odnětí svobody a poté ústavní protitoxikomanické léčení. Má-li

⁴⁵⁾ Zdroj informací: www.drogvy-info.cz (Pomoc a podpora/Léčba/ Systém léčby uživatelů návykových látek v ČR).

⁴⁶⁾ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2005 (Zacházení s uživateli drog ve věznicích, str. 61).

být ale léčba účelná, měla by být zahájena, co nejdříve. Existuje i protichůdný názor,⁴⁷⁾ že zařazení odsouzených do léčebného programu na začátku výkonu trestu je demotivujícím faktorem při léčbě závislých odsouzených, protože po absolvování léčebného programu je čeká ještě zbytek trestu v normálních odděleních věznice.

Podle **návrhu nového trestního zákona** se ochranné léčení, bylo-li uloženo vedle trestu odnětí svobody, vykonává zpravidla po nástupu výkonu trestu ve věznici. Jestliže to není možné, vykoná se ústavní ochranné léčení ve zdravotnickém zařízení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody a délka tohoto vykonaného ochranného léčení se započítá do uloženého trestu odnětí svobody, nejvýše však do jedné poloviny trestu, vedle kterého bylo ochranné léčení uloženo. K započítání však nedojde, jestliže odsouzený mařil výkon ochranného léčení nebo dostatečně nespolupracoval při jeho výkonu. Ochranné léčení potrvá dokud to vyžaduje jeho účel, nejdéle však dva roky. Soud může rozhodnout o jeho prodloužení, a to i opakovaně, vždy však nejdéle o další dva roky. Výraznou změnou oproti stávající právní úpravě je možnost započtení vykonaného ústavního ochranného léčení do výkonu trestu odnětí svobody a limitovaná délka ochranného léčení. Soud může ústavní ochranné léčení dodatečně změnit na ambulantní léčení, popřípadě i na zabezpečovací detenci a naopak. **Zabezpečovací detence** je novým ochranným opatřením, které soud uloží jen tehdy, nezajistí-li ochranné léčení dostatečně ochranu společnosti. Může být uloženo pachateli, který se oddává zneužívání návykové látky a byl pro zvlášť závažné zločiny spáchané pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním již dvakrát odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na jeden rok. Zabezpečovací detence potrvá, dokud to vyžaduje ochrana společnosti. Soud nejméně jednou za dva roky přezkoumá, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají.

3.5. Primární drogová kriminalita a její vývoj v letech 2004 a 2005

Prověřováním skutečností, zda se stal trestný čin a jeho vyšetřováním se zabývá v rámci Policie České republiky (dále jen „PČR“) služba kriminální policie a

⁴⁷⁾ Míovský, M. a kol.: Vězeňství a nelegální drogy, str. 63.

vyšetřování. Na úseku odhalování, objasňování a vyšetřování protiprávního jednání souvisejícího s primární drogovou kriminalitou v rámci této služby působí PČR Národní protidrogová centrála (dále jen „NPC“) a odborná pracoviště – specialisté služby po linii „toxi“ na okresních ředitelstvích a krajských správách PČR, v případě PČR Správy hl. m. Prahy se jedná o odbor pro boj s organizovaným zločinem. Celostátní působnost je vyhrazena NPC, která mimo jiné zabezpečuje také přímou spolupráci v oblasti boje proti drogové trestné činnosti se zahraničními policejními sbory a podílí se na projektech prevence protidrogové kriminality.

Podle ředitele NPC plk. JUDr. Jiřího Komorouse je „drogová scéna v područí jak národního, tak mezinárodního narkobyznysu a se zcela jasnými prvky organizovaného zločinu a v převážné většině internacionalizovaná.“⁴⁸⁾

Na boj proti nelegálnímu obchodu s omamnými a psychotropními látkami se zaměřují cílené společné akce Policie ČR a celních orgánů. Policie ČR zajistila v roce 2005 celkem 17,5 kg efedrinu, 6 996 tablet extáze, 15,5 kg heroinu, 6,7 kg kokainu a 2,5 kg metamfetaminu. Celními orgány bylo zajištěno v celkem 319 případech 40,2 kg OPL.⁴⁹⁾ Přehled záchytů (množství zajištěných OPL) na území ČR v roce 2005 je uveden v příloze č. 3.

Na základě údajů NPC jsou mezi osobami stíhanými za nedovolené přechovávání OPL v množství větším než malém pro osobní potřebu dle § 187a tr. zák. nejčastěji zastoupeni uživatelé konopných látek. Druhou nejčastější skupinu tvoří uživatelé metamfetaminu (pervitinu). Výroční zpráva o stavu ve věcech drog za rok 2003 konstatuje, že relativně nízký počet osob stíhaných pro spáchání trestného činu dle § 187a tr. zák. ve srovnání s počtem uživatelů drog svědčí o tom, že zákon je v praxi uplatňován selektivně. V případě nedovoleného nakládání s OPL podle § 187 a § 188 tr. zák. patří k nejčastěji stíhaným osoby vyrábějící a distribuující metamfetamin. Dle

⁴⁸⁾ Zdroj: www.mvcr.cz/policie/prezentace/npdc.

⁴⁹⁾ Zdroj: Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2005 (MVČR).

policejního odhadu je přibližně 60% trestných činů výroby a distribuce OPL (§ 187 tr. zák.) páčáno uživateli drog z důvodu získání prostředků na vlastní spotřebu drog.

Objasněnost (tj. počet zjištěných trestných činů, u nichž se podařilo odhalit pachatele) drogových trestných činů je relativně vysoká, což je způsobeno tím, že u většiny z nich je pachatel znám již při zjištění/podezření z trestného činu. Významný podíl na drogové trestné činnosti mají mladiství pachatelé a pachatelé do 25 let věku. Z celkového počtu všech stíhaných osob za drogové trestné činy v roce 2005 představovali mladiství 8,0 %.⁴⁹⁾

V roce 2005 bylo trestně stíháno 2944 osob podezřelých ze spáchání drogových trestných činů, což je o 4,66 % méně než v roce 2004 (3088 osob v roce 2004). Celkový počet obžalovaných podle § 187, § 187a § 188 a § 188a tr. zák. v roce 2005 činil 2589 osob, což je o 5,41 % méně než v roce 2004 (2737 osob v roce 2004). Pro drogové trestné činy bylo pravomocně odsouzeno celkem 1376 osob (1304 osob v roce 2004), z nich například 360 osob k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, 718 osob k podmíněnému trestu odnětí svobody, 131 osobám byl uložen trest obecně prospěšných prací. V roce 2005 soudy uložily celkem 57 ochranných protitoxikomanických léčení oproti 36 uloženým ochranným léčeniím v roce 2004. Statistický přehled zjištěných a objasněných drogových trestných činů v roce 2004 a 2005 je uveden v příloze č. 4. Statistický přehled počtu osob stíhaných, obžalovaných a odsouzených za tyto trestné činy v roce 2004 a 2005 je uveden v příloze č. 5.⁵⁰⁾

---

⁵⁰⁾ Údaje o počtu zjištěných trestných činů a jejich objasněnosti byly získány ze statistik Policie ČR a Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2005 (MVČR), údaje o počtu stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob, stejně jako o uložených trestech a protitoxikomanických ochranných léčeniích, ze statistik Ministerstva spravedlnosti ČR, které každoročně zveřejňuje „Statistickou ročenku kriminality“, obsahující statistická data státních zastupitelství a soudů o trestných činech a jejich pachatelích podle jednotlivých ustanovení trestního zákona.

4. REKODIFIKACE TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO

Věcný záměr nového trestního zákona byl schválen usnesením vlády č. 319 ze dne 9. dubna 2001. Dne 21. července 2004 předložila vláda návrh zákona Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Poslanecká sněmovna doposud nový trestní zákon nepřijala. O návrhu zákona vráceném Senátem naposledy hlasovala dne 21. března 2006. V platnosti tak i nadále zůstává mnohokrát novelizovaný trestní zákon z roku 1961. V důsledku toho se Česká republika stala jednou z posledních evropských zemí, která nemá doposud moderní trestní kodex.

Návrh rekodifikace přináší celou řadu změn, z nichž některé se týkají i ustanovení upravujících tzv. drogové trestné činy (§ 187 až § 188a platného trestního zákona). Dosavadní drogové trestné činy jsou v zásadě zachovány. Podle navrhované právní úpravy jsou zařazeny v hlavě sedmé zvláštní části trestního zákona mezi trestné činy obecně nebezpečné, respektive v dílu prvním upravujícím trestné činy obecně ohrožující.

4.1. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 258 navrhovaného trestního zákona)

Základní skutková podstata tohoto trestného činu se téměř shoduje se stávajícím trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zák. Návrh obsahuje rozšíření trestního postihu i na neoprávněné nakládání s látkami používanými pro nezákonnou výrobu OPL nebo prekursoru, a to v souladu s Úmluvou OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 20. prosince 1988 (č. 62/1989 Sb.). Důvodem pro rozšíření skutkové podstaty je skutečnost, že pomocné látky, definované v § 2 písm. d) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, jsou často zneužívány při nezákonné výrobě OPL (např. při výrobě heroinu jde o anhydrid kyseliny octové). Současná právní úprava postihuje nedovolené držení těchto látek podle § 188 tr. zák. jako předmět určený k nedovolené výrobě OPL.

U některých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby se zavádí spodní hranice množství (množství větší než malé, větší rozsah) omamných a psychotropních látek popř. jedů poskytovaných dětem – osobám mladším osmnácti let a dětem mladším čtrnácti let s cílem zmírnit trestní represi v těchto případech. Kvalifikované skutkové podstaty týkající se prospěchu byly upraveny tak, že se vztahují nikoli k získání značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu, ale již jen k úmyslu takový prospěch pro sebe nebo pro jiného získat.

Za spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a jedy bude soud moci uložit kromě trestu odnětí svobody i peněžitý trest nebo trest propadnutí majetku. Již samotná příprava tohoto činu je trestná.

4. 2. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (§ 259 navrhovaného trestního zákona)

U tohoto trestného činu bylo oproti platné právní úpravě, obsažené v § 187a tr. zák., realizováno rozdělení omamných a psychotropních látek na „měkké“ a „tvrdé“. Úkol rozdělit drogy do dvou respektive tří kategorií podle jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, tj. podle negativních zdravotních a společenských dopadů v důsledku jejich zneužívání, uložila vláda svým usnesením č. 1177 ze dne 14. listopadu 2001 ministru zdravotnictví. Ministerstvu spravedlnosti bylo stejným usnesením uloženo, aby v rámci přípravy rekodifikace trestního práva hmotného provedlo revizi skutkových podstat a revizi sankcí trestných činů spojených s drogovou problematikou. Návrh Ministerstva zdravotnictví ze dne 13. března 2003 doporučil vytvoření tří kategorií drog. Do první kategorie byly zařazeny konopné látky – kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC), do druhé kategorie extáze a její deriváty a psychedelika/halucinogeny, do třetí kategorie drogy amfetaminového typu, heroin a další opioidy, kokainové drogy a deriváty fenylethylaminu (PMA, 4-MTA).

Návrh rekodifikace trestního zákona, jehož předkladatelem je Ministerstvo spravedlnosti, počítá s vytvořením dvou kategorií drog, a to konopných látek rostlinného

původu a ostatních omamných a psychotropních látek. Podkladem pro toto rozdělení byl výše zmíněný návrh Ministerstva zdravotnictví. Cílem kategorizace je oddělit nelegální trh s méně rizikovými drogami od trhu s více nebezpečnými látkami jako je například metamfetamin a heroin a zabránit kriminalizaci uživatelů drog – především marihuany.

Ustanovení § 259 navrhovaného trestního zákona rozlišuje tresty za přechovávání „měkkých“ a „tvrdých“ drog. Konopné látky, jejichž užívání je spojeno s nejnižšími zdravotními riziky, byly vymezeny podle přílohy 3 (konopí a pryskyřice z konopí) a přílohy 4 (tetrahydrokanabinoly, všechny izomery a jejich stereochemické varianty – THC) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zařazeny do odstavce 1. Za jejich přechovávání pro vlastní potřebu v množství větším než malém hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo zákaz činnosti. Přechovávání ostatních omamných a psychotropních látek a jedů pro vlastní potřebu v množství větším než malém je postihováno podle odstavce 2. Pachatel může být potrestán odnětím svobody až na dvě léta. Ostatní tresty jsou shodné s tresty uvedenými v odstavci 1. Přechovávání „ve větším rozsahu“ zůstává okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby ve vztahu k oběma skutkovým podstatám podle odstavce 1 a 2. Dále byla u tohoto trestného činu doplněna nová okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to spáchání činu „ve značném rozsahu“.

4.3. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 260 navrhovaného trestního zákona)

Návrh zákona zavádí novou privilegovanou skutkovou podstatu trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL. Současná právní úprava nerozlišuje pěstování pro vlastní potřebu od „komerčního“ pěstování. Účelem zavedení tohoto ustanovení je diferenciacce mezi sankcemi za pěstování rostlin obsahujících OPL za účelem samozásobitelství (tedy pro vlastní potřebu) a sankcemi za pěstování za účelem distribuce, které bude nadále přísněji postihováno, a to podle navrhovaného ustanovení § 258 tr. zák. (současný § 187 tr. zák.).

Trestného činu se podle odstavce 1 dopustí ten, kdo bez povolení pro vlastní potřebu pěstuje konopí v množství větším než malém. Pachateli může být uložen trest odnětí svobody až na šest měsíců, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo peněžitý trest. Nyní podle platného trestního zákona může být pachatel za pěstování „marihuany“ potrestán odnětím svobody až do výše pěti let. Pěstování jiné rostliny než konopí nebo houby pro vlastní potřebu v množství větším než malém je postihováno podle odstavce 2. Pachateli hrozí trest odnětí svobody až na jeden rok, ostatní tresty jsou shodné jako u odstavce 1. Spáchání uvedeného činu „ve větším rozsahu“ nebo „ve značném rozsahu“ je okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby.

4.4. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 261 navrhovaného trestního zákona)

U tohoto trestného činu došlo kromě změny názvu k upřesnění základní skutkové podstaty v souladu s Úmluvou OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Trestnou se stala i výroba, opatření a přechovávání předmětu určeného k nedovolené výrobě prekursoru a výroba a držení pomocné látky používané pro nezákonnou výrobu OPL nebo prekursoru. Dále byly doplněny a upřesněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (spáchá-li pachatel uvedený čin jako člen organizované skupiny, spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti a spáchá-li takový čin ve značném rozsahu) a rozšířena sazba trestu odnětí svobody směrem dolů.

4.5. Šíření toxikomanie (§ 262 navrhovaného trestního zákona)

V případě trestného činu šíření toxikomanie došlo pouze k doplnění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, spáchá-li pachatel uvedený čin jako člen organizované skupiny a dopustí-li se tohoto činu vůči dítěti mladšímu čtrnácti let. Důvodová zpráva k návrhu nového trestního zákona uvádí, že smyslem tohoto ustanovení není postihnout jednání, které je vykonáváno se záměrem zmírnit negativní

psychické, zdravotní a sociální dopady zneužívání návykových látek na jejich uživatele. To souvisí s preventivními postupy ve vztahu k osobám závislým na drogách, kam patří například výměna injekčních stříkaček a jehel, poskytování rad k dodržování zdravotní bezpečnosti, toxikologické testování extáze atd. (tzv. terciární prevence).

Množství větší než malé u OPL, přípravků obsahujících OPL, pomocných látek používaných pro nezákonnou výrobu OPL nebo prekursorů a jedů by mělo být podle návrhu zákona stanoveno vládním nařízením. Vláda je dle návrhu dále zmocněna určit, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je množství větší než malé u nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL. Toto řešení by mělo vést ke sjednocení dosud částečně roztržitě právní praxe, tj. rozhodování soudů a postupu orgánů činných v přípravném řízení trestním.

5. ZÁVĚR

Drogy jsou obrovským sociálním celospolečenským problémem, který je nutno řešit formou vyvážené represe a prevence. Oblast prevence by měla být primární. Protidrogová politika České republiky je postavena na třech vzájemně se doplňujících strategiích ⁵¹⁾ – snižování nabídky drog (kontrola prodeje a distribuce legálních a potlačování nezákonné distribuce ilegálních drog), snižování poptávky po drogách (primární prevence, léčba a resocializace) a snižování rizik spojených s jejich užíváním (tzv. harm reduction).

Odpovědnost za realizaci protidrogové politiky nese vláda. Jejím hlavním poradním orgánem pro otázky v této oblasti je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (původně vznikla jako Meziresortní protidrogová komise). V prosinci 2004 schválila vláda svým usnesením č. 1305/2004 *Národní strategii protidrogové politiky na období 2005 až 2009*. Tento základní dokument pro směřování protidrogové politiky ČR, koncipovaný jako dlouhodobý strategický plán, definuje základní východiska a směry řešení problému užívání drog. Jeho hlavními prioritami jsou :

1. potírat organizovaný zločin zapojený do nezákonného obchodu s drogami,
2. snížit užívání všech typů drog a potenciální rizika a škody, které mohou jednotlivcům a společnosti v důsledku jejich užívání nastat.

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, upravující mimo jiné také organizaci a provádění protidrogové politiky, ukládá státním orgánům povinnost řídit se Národní strategií protidrogové politiky.

Primární prevence, jeden z nejdůležitějších pilířů protidrogové politiky, se zaměřuje na tzv. zdravou populaci. Klade si za cíl předcházet užívání drog nebo alespoň oddálit první zkušenosti s drogou do pozdějšího věku. Jejím úkolem je poskytnout všem osobám dostatečné množství informací k tomu, aby nezačaly drogy užívat. Důležitá je v tomto směru dobrá rodinná výchova. Je vědecky prokázáno, že častější zkušenosti

---

⁵¹⁾ Národní strategie protidrogové politiky 2005 až 2009.

s drogami mají děti, které vyrůstají v rodinách, kde se nedaří zvládat konflikty. K nejvíce ohroženým skupinám patří právě děti a mládež, proto k nejběžnějším preventivním aktivitám patří programy realizované na školách. Další preventivní aktivity, realizované nestátními neziskovými organizacemi, ale také Policií ČR, se zaměřují na širší populaci (hovoří se o tzv. všeobecné primární prevenci) a na rizikové skupiny, u kterých lze předpokládat zvýšené riziko užívání drog (např. děti závislých rodičů, osoby s poruchami chování).

Léčba uživatelů drog představuje druhý pilíř protidrogové politiky, jehož cílem je pomoci těm, kteří již drogy užívají nebo se na nich stali závislými. Uživatelé drog se dostávají do bludného kruhu, ze kterého nejsou schopni se většinou bez pomoci specializovaných institucí dostat. V zákoně č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, který nahradil již nevyhovující zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, jsou definovány typy⁵²⁾ odborné péče poskytované osobám užívajícím návykové látky a osobám na těchto látkách závislým. Zahnují všechny typy péče, která se uživatelům drog v ČR poskytuje.⁵³⁾

Třetí pilíř protidrogové politiky, označovaný jako „harm reduction“, se snaží o minimalizaci negativních dopadů spojených s drogovou závislostí, tj. o snižování sociálních a zdravotních rizik uživatelů, kteří již drogy berou a nejsou motivováni k tomu, aby přestali nebo nejsou schopni přestat s užíváním. Do tohoto programu, realizovaného prostřednictvím kontaktních center a terénních programů, patří například výměna injekčních stříkaček a jehel za sterilní, poskytování informací o rizicích spojených s užíváním drog, testy zjištění na přítomnost viru HIV ze slin, zprostředkování kontaktu s léčebnými zařízeními.⁵⁴⁾ Může být zároveň faktorem, který dovede (motivuje) „klienta“ k léčbě.

⁵²⁾ Poprvé přímo v zákoně definovány základní typy služeb pro uživatele drog.

⁵³⁾ Akutní lůžková péče, detoxifikace, terénní programy, kontaktní a poradenské služby, ambulantní léčba, stacionární programy, krátkodobá a střednědobá ústavní léčba, rezidenční péče v terapeutických komunitách, programy následné péče, substituční léčba.

⁵⁴⁾ Zdroj informací: www.drogovaporadna.cz/rubrika (Pomoc a léčba: streetwork, K-centra).

Trestní represe nastupuje ve chvíli, kdy selhala prevence. Jejím cílem je omezit a snížit nabídku drog. Přísná represivní opatření by proto měla směřovat vůči výrobcům, dealerům a distributorům drog. Podle mého názoru by bylo zapotřebí ještě zpřísnit trestní sazby, zejména jde-li o organizovanou výrobu a obchod OPL v mezinárodním měřítku, protože tímto jednáním je ohroženo zdraví a bezpečnost velkého počtu osob. Jiný přístup je třeba zvolit u osob závislých na drogách, které se mohou tím, že drží neoprávněně OPL pro vlastní potřebu, dopustit trestného činu dle ustanovení § 187a tr. zák. Jde o nemocné osoby⁵⁵⁾ a pouze trestní represe nemůže vyřešit problém jejich drogové závislosti. Tyto osoby by se měly v první řadě léčit, protože jen tak lze předejít recidivě jejich jednání.

Represe musí jít ruku v ruce zejména s kvalitní primární prevencí, a ta je účinná pouze tehdy, je-li dlouhodobá, cílená, začíná u dětí a má celospolečenskou podporu.⁵⁶⁾

⁵⁵⁾ Drogová závislost je jednou z nemocí, která je zařazena Světovou zdravotnickou organizací do mezinárodního klasifikačního seznamu nemocí.

⁵⁶⁾ Stanovisko ředitele NPC k článku „Drogy, trhy a zdravý rozum“ (Hospodářské noviny, 28. 1. 2004), www.mvcr.cz/policie/npdc/stanoviska.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1** Přehled cen OPL v roce 2005 v České republice
- Příloha č. 2** Orientační hodnoty odpovídající znění ustanovení § 187a odst. 1, 2 tr. zák. „množství větší než malé“ a „větší rozsah“ nejčastěji se vyskytujících OPL
- Příloha č. 3** Přehled záchytů (množství zajištěných OPL) na území ČR v roce 2005
- Příloha č. 4** Statistický přehled zjištěných a objasněných drogových trestných činů v roce 2004 a 2005
- Příloha č. 5** Statistický přehled osob stíhaných, obžalovaných a odsouzených za drogové trestné činy v roce 2004 a 2005

Příloha č. 1: Přehled cen OPL v roce 2005 v České republice

(Zdroj: Výroční zpráva NPC za rok 2005)

OPL	cena v Kč/gram		cena v Kč/gram	
	pouliční prodej	průměrná cena	prodej ve velkém	průměrná cena
Extáze (tablety)	80 – 500	212	40 - 200	113
Hašiš	150 – 500	245	50 - 250	142
Heroin	500 – 2000	1089	400 - 1200	780
Kokain	1500 – 3000	2264	1500 - 2300	1758
Marihuana-joint	10 – 50	27		
Marihuana – 1 g	20 – 350	167	20 - 250	102
Metamfetamin	400 - 2000	1017	300 - 1000	713

Příloha č. 2: Orientační hodnoty odpovídající znění ustanovení § 187a odst, 1, 2 tr. zák. nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek

(Zdroj: Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně ze dne 16. srpna 2006 o postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák.)

Druh	HMOTNOST (g)	
	množství větší než malé	větší rozsah
Heroin	0,15 (asi 5 dávek po 30 mg)	1,5 (asi 50 dávek po 30 mg)
Morfin	0,3 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Methadon	0,3 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Kokain	0,25 (asi 5 dávek po 50 mg)	5 (asi 100 dávek po 50 mg)
THC (marihuana, hašiš)	0,3 (asi 10 dávek po 30 mg)	7,5 (asi 250 dávek po 30 mg)
LSD	0,0005 (asi 10 dávek po 50 mg)	0,006 (asi 120 dávek po 50 mikrog)
MDMA a homology příbuzného typu (extáze)	1-MDMA base (asi 10 dávek po 100 mg)	24-MDMA base (asi 240 dávek po 100 mg)
Amfetamin	0,5 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)
Metamfetamin	0,5 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)
Psilocybin	0,05 (asi 5 dávek po 10 mg)	3 (asi 300 dávek po 10 mg)

**Příloha č. 3: Přehled záchytů (množství zajištěných OPL) na území ČR
v roce 2005**

(Zdroj: Výroční zpráva NPC za rok 2005 – všechny příslušné útvary PČR a GŘC)

LÁTKA	MNOŽSTVÍ
Cannabis - rostliny	1 780
Cannabis (g)	103 337
Hašiš (g)	4 625
Heroin (g)	36 340
Kokain (g)	10 169
Metamfetamin (g)	5 310
XTC / MDMA (tbl)	19 010

**Příloha č. 4: Statistický přehled zjištěných a objasněných drogových
trestných činů v roce 2004 a 2005**

(Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR - Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní
bezpečnosti na území České republiky v roce 2005 (ve srovnání s rokem 2004))

Trestní zákon	2004			2005			Změna zjištěno v %
	Zjištěno	Objasněno	Objasněnost v %	Zjištěno	Objasněno	Objasněnost v %	
§ 187	2 301	2 148	93,35	2 267	2 111	93,12	- 1,5
§ 187a	263	237	90,11	281	264	93,95	6,8
§ 188	283	266	93,99	209	193	92,34	- 26,1
§ 188a	239	231	96,65	158	155	98,10	- 33,9

Příloha č. 5 Statistický přehled osob stíhaných, obžalovaných a odsouzených za drogové trestné činy v roce 2004 a 2005

(Zdroj: Statistická ročenka kriminality za rok 2004 a 2005,
Ministerstvo spravedlnosti ČR)

Trestní zákon	2004			2005		
	Stíháno	Obžalováno	Odsouzeno	Stíháno	Obžalováno	Odsouzeno
§ 187	1 913	1 708	1 077	1 945	1 710	1 146
§ 187a	325	277	115	257	217	121
§ 188	369	319	63	404	363	64
§ 188a	481	433	49	338	299	45

Poznámka:

STÍHÁNO ..... počet osob, jejichž trestní stíhání vedené podle § 160 tr. řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno

OBŽALOVÁNO ..... počet osob, na něž byla v daném roce podána obžaloba podle § 176 tr. řádu

ODSOUZENO ..... počet osob pravomocně odsouzených

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

- Antl, M.: Problémy justice v protidrogové politice. Bulletin NPC č. 2/2001, str. 6 – 9.
- Borník, M.: Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie. Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, Praha, 2000.
- IV. oddělení NPC. Methamphetamin – pervitin. Bulletin NPC č. 1/2003, str. 3 – 6.
- Chmelík, J. a kol.: Drogová kriminalita. Úřad vyšetřování pro Českou republiku, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, 1999.
- Chmelík, J.: Nová právní úprava drogových deliktů a stručně k metodice jejich dokazování. Kriminalistika č. 1/1999.
- Hein, O.: Kriminalizace držení drog pro vlastní potřebu – ano či ne? Právní rozhledy č. 4/1999, str. 201 – 203.
- Hubinová, S., Dlouhý, F.: Prekursory a pomocné látky. Bulletin NPC č. 2/2001, str. 17 – 19.
- Jelínek, J. a kol.: Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou. Linde, Praha, 2005.
- Juráková, I.: Několik poznámek ke kriminalizaci držení drog pro vlastní potřebu. Právní rozhledy č. 1/1999, str. 15 – 18.
- Kalina, K. a kol.: Drogy a drogové závislosti 1 (mezioborový přístup). Úřad vlády České republiky, Praha, 2003.
- Kloučková, S.: Hodnocení znaků skutkové podstaty trestného činu přechovávání drog pro vlastní potřebu podle § 187a trestního zákona. Právní rozhledy č. 6/2000, str. 242 – 246.
- Kühn, Z.: O určitosti a neurčitosti práva (úvaha nad ústavností § 187a trestního zákona). Trestní právo č. 5/1999, str. 12 – 15.
- Lejčková, P.: Primární prevence užívání drog – základní principy a efektivní programy. Zaostřeno na drogy č. 1/2006, Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, str. 1 – 5.
- Marešová, A.: Souhrn poznatků z analýzy vybraných trestních spisů k drogové kriminalitě. Trestní právo č. 11/2003.

- Marešová, A., Nečada, V., Sluková, K., Sochůrek J., Zeman, P.: Drogy a česká vězeňská populace v kontextu drogové scény a trestněprávní legislativy. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 2003.
- Martinec, T.: Drogy a legislativa v ČR. Bulletin NPC č. 1/2003, str. 8 – 9.
- Miovský, M. a kol.: Vězeňství a nelegální drogy. Úřad vlády ČR, 2003.
- Nedbálková, I., Šejvl, J.: Dvě usnesení Nejvyššího soudu, usnesení ze dne 22. 2. 2005, sp. zn. 7 To 207/2005 a usnesení ze dne 19. 4. 2005 sp. zn. 7 To 463/2005, článek ze dne 16. 2. 2006.
- Novotná, J.: Nad jedním rozhodnutím Vrchního soudu v Praze.... Bulletin NPC č. 4/2003, str. 3 – 8.
- Orlíková, B., Gajdošíková, H.: Uživatelé drog v konfliktu se zákonem. Právní problémy související s užíváním drog. Zaostrěno na drogy č. 2/2006, Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, str. 1 – 8.
- Púry, F., Sotolář, A., Šámal, P.: K problematice trestněprávního postihu přechovávání drog pro vlastní potřebu. Právní rozhledy č. 10/1999, str. 509 – 517.
- Radimecký, J., Rendlová, H., Sklenář, V.: Koordinace protidrogové politiky - nástroj realizace účinných komplexních opatření. Zaostrěno na drogy č. 3/2004, Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, str. 1 – 11.
- Růžička, M.: K problematice trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek nebo jedů podle § 187a trestního zákona. Trestní právo č. 6/1999, str. 8 – 13.
- Směja, F.: Drogová problematika v kontextu organizovaného transnacionálního zločinu. Ministerstvo vnitra – odborná studie, 1999.
- Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P., Kudrle S., Kalina, K. a kol.: Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Příručka Ministerstva spravedlnosti ČR, sv. 65. Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti ČR, 2002.
- Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P., Kudrle S., Kalina, K. a kol.: Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Justiční akademie ČR, sv. 66, 2003.

- Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání, C.H. Beck, Praha, 2004.
- Šejvl, J.: Současná právní úprava „drogových“ trestných činů s ohledem na produkty *Cannabis sativa L.* Bulletin NPC č. 2/2000, str. 4 – 8.
- Šejvl, J.: Problematika držby omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu a případné částečné legalizace OPL. Bulletin NPC č. 1/2001, str. 10 – 16.
- Šejvl, J.: Kriminologické faktory vedoucí k zneužívání OPL a prevence. Bulletin NPC č. 4/2002, str. 3 – 11.
- Šejvl, J.: § 188a trestního zákona. Bulletin č. 4/2002, str. 26 – 27.
- Štáblová, R. a kol.: Návykové látky a kriminalita. Policejní akademie ČR, Praha, 1995.
- Štáblová, R. a kol.: Drogy, kriminalita a prevence. Policejní akademie ČR, Praha, 1997.
- Švarc, J.: Legislativní problematika ochranného léčení podle MUDr. Jiřího Švarce, Ph.D., primáře ochranného léčení Psychiatrické léčebny Bohnice. Justiční aktuality č. 1/2006, str. 3 – 4.
- Trávníčková, I.: Drogová kriminalita – včera, dnes a zítra. Kriminalistika č. 4/2001, str. 280 – 290.
- Trávníčková, I., Gawlik, L., Kotulán, P.: Právní úprava drogové kriminality. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 1992.
- Vantuch, P.: Drogy a kriminalita. Univerzita J. E. Purkyně, Brno, 1990.
- Vůjtěch, J.: Účinky transformace trestního zákonodárství na stav kriminality a zvyšování efektivnosti justice ve vztahu k bezpečnosti občanů ČR v horizontu roku 2000. Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha, 2000.
- Zábranský, T., Mravčík, V., Gajdošíková, H., Miovský, M.: Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v ČR. Souhrnná závěrečná zpráva, Praha, 2001.
- Zapletal, J. a kol.: Kriminologie, díl II. Zvláštní část. Policejní akademie ČR, Praha, 2004.
- Zeman, P.: Vývoj registrované drogové kriminality a jejího postihu v České republice v letech 1996 – 2001. Kriminalistika č. 3/2003.

Další zdroje:

- Mravčík, V., Lejčková, P., Orliková, B., Petrošová, B., Škrdlantová, E., Trojáčková, A., Petroš, O., Sklenář, V., Vopravil, J.: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2005. Úřad vlády ČR, Praha, 2006.
- Mravčík, V., Korčišová, B., Lejčková, P., Miovská, L., Škrdlantová, E., Petroš, O., Sklenář, V., Vopravil, J.: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2004. Úřad vlády ČR – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Praha, 2005.
- Mravčík, V., Korčišová, B., Lejčková, P., Miovská, L., Škrdlantová, E., Petroš, O., Radimecký, J., Sklenář, V., Gajdošíková, H., Vopravil, J.: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2003. Úřad vlády ČR, Praha, 2004.
- Mravčík, V., Zábranský, T., Korčišová, B., Lejčková, P., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Macek, V., Petroš, O., Gajdošíková, H., Miovský, M., Kalina, K., Vopravil, J.: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2002. Úřad vlády ČR, Praha, 2003.
- Zábranský, T., Radimecký, J., Mravčík, V., Gajdošíková, H., Petroš, O., Korčišová, B., Miovský, M., Vopravil, J., Csémy, L., Kuda, A.: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2001. Úřad vlády ČR, Praha, 2002.
- NPC: Výroční zpráva Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování za rok 2005, 2004, 2003.
- MINISTERSTVO VNITRA ČR: Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2005 (ve srovnání s rokem 2004). Praha.
- MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR: Statistická ročenka kriminality za rok 2004 a 2005.
- ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY: Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 - 2009, schválená usnesením vlády ČR č. 1305 ze dne 22. prosince 2004.

MINISTERSTVO VNITRA ČR: Akční plán k realizaci Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 – 2006 (podle struktury stanovené usnesením vlády č. 1305/2004).

Tisková zpráva sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky ze dne 29. května 2003: Kategorizace ilegálních drog – o co jde v současné diskusi a o změně postoje ke konopným drogám.

Tisková zpráva sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky ze dne 15. listopadu 2005: Systém protidrogové politiky nově upraven zákonem – zákon č. 379/2005 Sb.

Elektronické zdroje:

www.drogy-info.cz národní informační drogový server spravovaný Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti (součást Úřadu vlády ČR)

www.mvcr.cz/policie/prezentace/npdc.html (Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování)

www.mvcr.cz/dokument/ (bezpečnostní situace)

<http://portal.justice.cz> (Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství)

<http://www.odrogach.cz> informační portál primární prevence, provozuje SANANIM, a. s.

www.psp.cz (Dokumenty/Sněmovní tisky/Návrhy zákonů – vládní návrh trestního zákoníku s důvodovou zprávou, sněmovní tisk 744)